

PASIUS DAUGIAU KARIUOMENĖS Į Š. AIRIJĄ

REZISTENCIJA PRIEŠ OKUPANTUS

Pasipriešinimas okupantams pasireiškia įvairiai

Rezistencija prieš okupacinės valdžios padiktuotus reikalavimus Lietuvoje pasireiškia labai įvairiais pavidalais. Apie viena tokią atvejį rašo "Tiesa" (rugg. 5) vienoje iš savo "nepaprastų istorijų":

"... valstietis St. Kudrevičius pasistatė namą. Naują, mūrinį, net skamba. Ir stovi jis ne kur nors naujoje gyvenvietėje, o vienai vienutėlis puikuoja si senajame Kudrevičiaus vienkiumyje.

"— Jeigu Kudrevičius pasistatė vienkiumyje, tai kodėl aš negaliu... — nutarė kolūkiečiai P. Krušinskas. Nuėjo į Kapsuko rajono vykdomąjį komitetą, išdėstė savo planus, pasiremdamas kaimyno patirtimi. Bet Krušinskiui žodžių buvo paaiškinta, kad savavališka statyba negalima nei tam, nei anam. Įstatymas vienas. Kad būtų tikriausiai, rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavadojo A. Vilūnas parašė dar tokią raštą: "Į Jūsų 1968. 08. 27 d. (t. y., pernai, rugg. 27 d. E.) rajono vykdomojo komiteto posėdyje buvo apsvaistytas Kudrevičiaus savavališkas statybos klausimas. Rajono vykdomasis komitetas įpareigojo pažeidėją per mėnesį laiko nugriauti pastatytą namą ir persikelti į gyvenvietę". Gavęs tokią raštą, Krušinskas laukė lygybės triumfo — kada jo kaimynas savo rankomis pradės naują namą griauti. O namas stovi sau kaip stovėjęs, savininkas jį dažo, gražina, iš sienos, gink dieve, nė vienos plytos nelupa ir stogo neardo. Praėjo penki mėnesiai. Nesulaukęs, Krušinskas parašė antrą laišką — šį sykį redakcijai. Dabar A. Vilūno atsakymas buvo dar trumpesnis ir konkretesnis: "Rajono vykdomojo komiteto 1968. 11. 13 d. sprendimu Nr. 309 Kapsuko tarpkolūkinės statybos organizacija įpareigota nugriauti pil. Kudrevičiaus gyvenamą namą jo sąskaita". Atėjo žiema. — Nugriautas tavo namas statybininkai mechanizatoriai, — pagalvojo apie kaimyną Krušinskas. Ir vėl apsiriko. Tie, kurie turėjo griauti — nesirodė. O kiti — toliau statė, dailino. Tada Krušinskas parašė trečią laišką. Dabar plunksnos ėmėsi pats Kapsuko rajono vykdomojo komiteto pirmininkas R. Pačėsa: "Pranešame, kad nugriauti Kudrevičiaus savavališkai pastatytą gyvenamą namą negalime, nes jis šiame name gyvena. Norint savavališkai pastatytą gyvenamą namą nugriauti, reikia jam (?!) suteikti gyvenamąjį plotą. "Ateities" kolūkis bei Jurgožėlių apylinkės vykdomasis komitetas gyvenamo ploto neturi".

"Tiesa" sakosi nežinanti, reikia ar nereikia tą namą griauti. Tik kuriems galams, esą, reikėjo tokius raštus rašinėti...

Iš tikrųjų, ko to Jurgožėlių apylinkėje trūksta, tai geros tarkos skundiko perilgam liežuviui nutarkuoti... (E).

Vampiras teisme

DJAKARTA, Indija. — Medano teismas šiaurinėje Sumatroje nutėisė keturiems mėnesiams kalėjimo "vampirą", kurs buvo apkaltintas gėres mažų vaikų kraują. Skunde paliūdyte, kad vaikai buvo rasti be sąmonės, tačiau jų gyvybė buvo išgelbėta.

IŠ VISO PASAULIO

MASKVA. — Sovietų laikraštis "Pravda" išspausdino ilgą straipsnį, kuriame sakoma, kad šių dienų Kinijos kariai nesiskiria nuo užkariautojų mongolų, kurie prieš 300 metų, lyg kaks tvanas užplūdo kaimynystėje esančias žemes.

HARTFORD, Conn. — Čia vėl prasidėjo rasišės riušės. Jos įvyko portorikiečių gyvenamose vietovėse.

WASHINGTONAS. — Plėšikai užpuolė Sovietų ambasados sekretorių Nikolai V. Žicovą. Amerikos karininkas Brown, kuris bandė Žicovą apginti, pats gerokai nukentėjo. Dabar Brown turi aiškintis, kaip tai atsitiko, kad jis buvo arti sovietų diplomato nakties metu.

MONTREALIS, Kanada. — Policija surado keturias bombas departamentinėje krautuvelyje.

PRAGA, Čekoslovakija. — Husako vadovaujama valdžia pradėjo tyrinėti prasidėjusį gazolino pirkimą. Prisibijoma, kad vienerių metų krašto okupavimo sukakties proga tas gazolinas gali būti panaudotas "Molotovo kokteilio" gaminiui, kai į butelius supiltas gazolinas uždegtamas ir paleidžiamas į prieką.

WHITE LAKE, N. Y. — Woodstock muzikos ir meno paroda pasibaigė. Tos parodos ar festivalio tyrinėti prasidėjusį gazolino pirkimą. Prisibijoma, kad vienerių metų krašto okupavimo sukakties proga tas gazolinas gali būti panaudotas "Molotovo kokteilio" gaminiui, kai į butelius supiltas gazolinas uždegtamas ir paleidžiamas į prieką.

LIGANO SABBIA DORO, Italija. — Tornadas nusiaubė šį šiaurinės Italijos miestą, padarydamas labai daug nuostolių. Kaip pirmos žinios praneša, 22 asmenys buvo sužeisti.

TRIESTE, Italija. — Italijos valdžia pareiškė, jog ji suteikia prieglaudą vengrų lakūnui, kuris iš sovietų lėktuvo nušoko ir nusileido parašutu Italijos teritorijoje.

CHICAGO. — Apie 75 airiai surengė demonstraciją, pareikšdami simpatiją šiaurės Airijos katalikams. Jie piketažo anglų aptarnavimo įstaigas.

ATENAI, Graikija. — Graikų spausminis lėktuvas su 31 keleivių buvo ginkluoto asmens priverstas skristi į Albaniją. Kadangi Graikija yra nuotraukusi diplomatinis santykius su Albanija, tai ji kreipėsi į Turkiją, kad toji paveiktų Albanijos valdžią, — paveiktų ta prasme, kad graikų lėktuvas būtų grąžintas.

LISABONA, Portugalija. — Netikėtai sušvelnėjo cenzūra, kuri dar prieš kelias dienas griežtai prižiūrėjo, kad laikraščiai nespausdintų valdžiai nepalankių straipsnių.



Praeity metų rugpjūčio 21 dieną, kai sovietų tankai įliaužė į Pragos centrą, čekų jaunimas protestavo ir padegė kelis sovietų tankus. Paveiksle matome čekų studentus, išskelčius čekų vėliavą ir rūkstantį sovietų tanką.

KOKIAS INFORMACIJAS SOVIETAU TEIKIA APIE AMERIKOS GYVENIMĄ

Sovietų spaudoje ir televizijoje vaizduojamos tik Amerikos gyvenimo blogiosios pusės: skurdas, nusikaltimai ir policijos žiaurumai

BERNAS, SVEICARIJA. — Niekas geresnio pavyzdžio neduoda, kaip galima ir reikia bendradarbiauti su Sovietais, kaip jie patys. Sveicarų laikraščio Neue Zürcher Zeitung korespondentas Maskvoje, Dr. Roger Bernheim, pateikia keletą "bendradarbiavimo" su Amerika pavyzdžių iš sovietų pusės.

Teisybę sakyti komunizmo tikėjimas draudžia

Sovietų spaudos ir kitų informacijos priemonių savo publikacijose pateikiamas Amerikos vaizdas keistai skiriasi nuo Kremliaus saldžių sirenų, siekiant nustatyti draugingus santykius su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis. Trumpai sakant, pagal komunistų "mokslo", politikoje turėtų būti taikoma koegzistencija ir kolaboracija, bet ideologijoje turi vykti nebaigiama kovą, nes komunistų ir "buržujų" pažiūros yra nesuderinamos. Todėl komunistų vadovaujama bendruomenė yra "gera" ir pilna gerų vilčių ateičiai; "buržujų" gi vadovaujama yra bloga ir pasmerkta pražūti.

Kaip tatau sovietai daro praktiškai, Dr. Bernheim išstudijavo ištisų pracių metų — nuo 1968 m. liepos 1 d. iki 1969 m. birželio 30 d. šešis svarbiausius sovietų laikraščius — Pravda, Izvestija, Sovetskaja Rossija, Trud, Komsomolskaja Pravda ir Krasnaja Zvezda.

Šešių sovietinių laikraščių studija

Studija apėmė 188 fotografines nuotraukas, iš kurių 79 rodė Amerikos policininkus su iškeltais brūkiais. Kitos rodė nacional gvardijos karius su ištisiais šautuvais, su vandens patrankomis arba su šunimis. Daug pastangų padėta parinkti nuotraukoms momentus, kur policija atrodo žiauri, brutali ir ciniška. Policijos aukos visur pavaizduoti nekalti beginkliai. Kai kurios pačių sovietų korespondentų nuotraukos pačioje Maskvoje retušuotos.

Kita 57 fotografijų grupė vaizduoja įvairias demonstracijas, iš jų 27 prieš karą; 41 nuotraukos vaizduoja nedarbą ir badą, 20 nuotraukų kriminalą ir nedorybes.

Pabėgo Panchen Lama

NEW DELHI, Indija. — Pirmasis po Dalai Lamos Tibeto vienuolių hierarchijoje Panchen Lama pabėgo iš darbo koncentracijos stovyklos raudonojoje Kinijoje. United News tvirtina, kad žinia yra patikima, nors šaltinis neskelbiamas.

Panchen Lama buvo pasiūlytas Tibete ir komunistų paskirtas pirmuoju budistų dvasininko vadovu po to, kai 1959 metais po nepasisekusio sukilimo Dalai Lama pabėgo į Indiją. Greit po to Panchen Lama pasirodė Pekine, kur raudoniejiems valdovams pareiškė: "Mes glaudžiai bendradarbiaujame su liaudies išlaisvinimo armija, padėdami sutvarkyti dar likusius sukilėlius."

Penkių metų bėgyje Panchen Lama buvo pašalintas iš savo pareigų, apkaltintas sąmokslu prieš liaudį ir socializmą ir išsiųstas į kacetą.

MIAMI, Florida. — Camille uraganas artinasi prie Floridos vakarinio pakraščio. Jo intensyvumas vis labiau didėja. Tačiau kol kas sunku numatyti jo kryptį. Vadinas, numatyti, kokias vietas uraganas palies.

"Skorpiono" nuotraukos

WASHINGTONAS. — Amerikos narūnai specialiaame povandeniniame laive "Trieste II" padarė visą eilę foto nuotraukų prieš Azorų salų prieš metus laiko su jūrininkais nuskendusio atominio povandeninio laivo "Skorpion". Mokslininkai tikisi iš tų foto nuotraukų galėsią išaiškinti to laivo nuskendimo priežastį, kuri tebėra nežinoma. "Skorpionas" guli okeano dugne 3345 metrų gilumoje.

ULSTERY GALI VĖL KILTI NERAMUMAI

Jau nukentėjo apie 500 žmonių; medžiaginiai nuostoliai siekia milijonus dolerių

BELFAST, Šiaurinė Airija. — Šeši šimtai britų karių, kurie čia buvo atgabenti lėktuvais, bent laikinai atsteigė tvarką ir sulaukė kruvinas kautynes, kurios vyko tarp protsetantų ir katalikų. Sekmadienį katalikų katedroje ir kitose bažnyčiose vyko pamaldos kaip paprastai. Neatsitiko jokių incidentų. Tačiau gaisro su naikinti namai ir įvairios biznio įstaigos su išdaūžtais langais liudijo, jog katalikų gyvenamuose miesto rajonuose tik prieš keliolika valandų vyko smarkios kautynės.

568 miškų gaisrai

"Pernai Lietuvos miškuose kilo 568 gaisrai", priminė "Svyturio" atstovas miškų valdytoji A. Matulionis, kurs pažadėjo už leisti daugiau vietos miškuose poilsiautojams...

Iš viso miškų Lietuvos teritorijoje esą 25%, o tai mažesnis nuošimtis, kaip Latvijoje, Estijoje, net kaip kaikuriose pramoningose Europos valstybėse. A. Matulionis tačiau sako, kad mokslininkai jį ramina, sakydami 25% yra dar pakankamas minimumas, bet jį jau reikia išlaikyti. Tvirtina, kad bus išlaikytas, nes kirtimas esąs rūpestingai kompensuojamas naujais sodiniais. (E).

Sausra Europoje

BERYNAS. — Dėl nesibaigiančios sausros Rytų Vokietijoje pradeda pritrūkti vandens. Valdžia kreipėsi į gyventojus, prašydama taupyti vandenį. Upėse vanduo nusekęs nuo 45 iki 65 nuosimčių.

VARSUVA. — DPA pranešimai, Lenkijoje nebebuvo nė lašo lietaus nuo pat liepos mėnesio pradžios. Laukai yra išdžiūvę ir žolė išdegusi. Dėl sausros ir kaitrų įvyko daugybė gaisrų. Per liepos mėnesį Lenkijoje priskaityta iki 3,000 gaisrų.

WASHINGTONAS. — Į prezidento Nixono astronautams Los Angeles suruoštus pietus nebuvo pakviestas tik vienas senatorius Edward M. Kennedy. Kvietimai išsiųsti senato daugumos vadui sen. Mansfieldui mažumos vadui Dirkseniui ir respublikonų vado asistentui sen. Scott, taip pat atstovų rūmų pirmininkui McCormick ir t. t.

Panašus vaizdas buvo ir protestantų gyvenamose vietovėse: ten taip pat nukentėjo daug namų bei biznio įstaigų. Aišku, kad neapsieita ir be žmonių aukų. Kiek riaušių metu nukentėjo belfastiečių, kol kas tikrai nežinoma. Skelbiama tik, kad trys sunkiai sužeisti asmenys mirė ir šešiolikos metų jaunuolis buvo nušautas.

Vėliausiomis žiniomis, visoje šiaurės Airijoje, kuri yra vadinama Ulsteriu, nukentėjo per 500 žmonių: jie buvo sunkiai ar lengvai sužeisti. Šešiasdešimt šeši jų buvo pašauti. Riausės labiausiai palicė Belfastą, kur nukentėjusių (sužeistų) skaičius siekia 310.

Kadangi visame Ulsteryje atmosfera tebėra labai įkaitusi ir riaušės vėl gali atsinaujinti, tai Anglija mobilizuoja daugiau kariuomenės, kuri tuoj bus pasiųsta į šiaurinę Airiją tvarkai palaikyti. Tai daroma dėl to, kad vietos policija buvo visiškai bejėgė ir negalėjo riaušinių suvaldyti.

Tik kai atvyko kariuomenė, tai pasisekė laikinai atstatyti tvarką. Tačiau tos kariuomenės ten nedaug tėra, tad ir ji nepajėgtų tvarką palaikyti, jei riaušės prasiplystų ir persimetų į kitus miestus. Todėl ir yra mobilizuojama Anglijoje daugiau kariuomenės, kuri bus siunčiama į šiaurės Airiją.

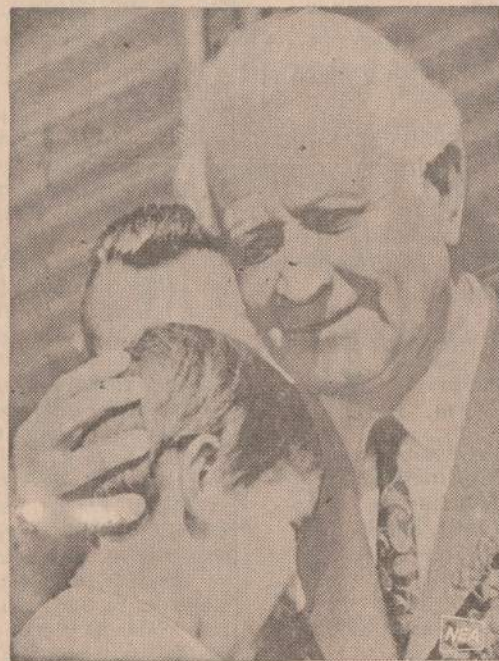
Dėl neramumų šiaurės Airijoje susirūpino Airijos valdžia, kurios užsienio reikalų ministras Hillery atvyko į New Yorką. Jis pasimatys su Jungtinių Tautų sekretorium U Thantu ir pareikalau, kad šiaurės Airijos klausimas, susijęs su ten vykstančiomis rieušėmis, būtų iškeltas Jungtinėse Tautose.

Žūsta jauni žmonės bėgdami į laisvę

BONNA, Dpa. — Vokiečių rytinės zonos komunistų pasienio kareiviai pašovė ties Koenigshofen į Bavariją bandžiusį pabėgti pasienietį kareivį. Sužeistas šūviais, kareivis spėjo dar 2 metrų įbėgti į Vakarų Vokietijos pusę, bet pribėgę komunistų pasieniečiai sužeistąjį ar nušautąjį išsitempė atgal per gėdos sieną. Bavarijos pasienio policija nespėjo sužeistajam į pagalbą atskubėti.

HONG KONG. — Iš komunistinės Kinijos pusės per įlanką atplaukęs 19 metų berniukas pranešė, kaip jam su savo sužadėtine, bandant plaukimu pabėgti į laisvę, priplaukęs kinų patrolinis laivas jo mergaitę pervaziavo, perskeldamas jos galvą.

"Komunistų patroliai juokėsi, džiugavo ir dainavo, matydami ją mirštant vandenyje" paliudijo berniukas, kai Hong Kongo policija jį ištraukė iš vandens.



Čekoslovakijos prezidentas Liudvikas Svoboda, atkalkiai gynes čekų teises Pragoje ir Kremliuje, ramina širdies skausmą skustis atėjusiai čekiai. Prezidentas Svoboda patarė gyventojams nesipriešinti sovietų okupacijai, bet tuo pačiu metu jis pareiškė, kad neįsakys kariuomenei kovoti prieš savo tautiečius.

PETRA YRA GRAŽI IR IŠMINTINGA

Petra Schuermann, kuri prieš kelis metus buvo išrinkta kaip gražiausia pasaulio moteris, vis dar neranda savo gyvenimui vyro. "Heim und Welt" savaitraščio bendradarbiė Lia Ave kalbėjo su mylima televizijos pranešėja. Šita simpatiška jauna dama, kuri šiuo metu yra labai užimta darbais dėl daktarato gavimo, atskleidė iš savo privataus gyvenimo eilę nežinomų dalykų.

Ji juokiasi kaip pranešėja iš televizijos ekrano sumaniai, draugiškai ir labai naturaliai. Ją su taksu ištikio nelaimė ir daug savičių su sulaužytu nugaros kaulu gulėjo ligoninėje. Bet dabar yra sveika. Šita jauna graži dama ir dabar programose skirtu laiku pasirodo kaip svečias mūsų gyvenamuose kambariuose.

Daugybė žmonių klausia: "Kas per žmogus yra Petra? Kaip ji gyvena?"

Aš neseniai su ja susitikau ir ilgai kalbėjau. Kadaise buvusi "Miss pasaulis", tikrumoje yra gražesnė ir įdomesnė, negu televizijos žiūrovams atrodo. Aš esu įsitikinusi, kad Petra Schuermann ir šiandien galėtų gauti pasaulio gražiausios moters titulą. Bet ji to nenori!

"Tai buvo malonus, jaudinantis laikas, bet tai jau praėjo", — užmezgė simpatiška Petra savo namuose, prie Starnberger ežero, mūsų pasikalbėjimą.

"Taip, aš, laimėjusi gražuolės titulą, daug ką pamaciau, išgirdau ir išmokau, tačiau dabartinis gyvenimas man daug geriau patinka. Jis susideda iš trijų dalių: mane džiugina psichologijos studijos. Darbai kaip foto modelis yra mano egzistencijos bazė, o pranešimai prieš televizijos kamerą yra pramoga, kuri ateityje gal būt, man turės daugiau reikšmės..."

Ji pradėjo prieš vienus ir pusę metų — 1963 m. rugsėjo mėnesį.

Tada Wolf Mittler per Bavarijos televiziją, vakarinių programų laike, perdavė kūrini "Garsūs žmonės iš vakar ir kas su jais pasidarė".

Petra Schuermann buvo šito perdavimo "žvaigždė". Po poros savičių televizijos vadovybė panelę Schuermann paklausė, ar ji nori būti pranešėja. Kai kuriems žiūrovams ji labai patiko. Todėl buvo nusistatyta ją įtraukti į šitą darbą, pradžioje kaip regionalinių programų pranešėja.

Petra nustebė ir paprašė laiko apsigalvoti. "Aš nenorėjau per daug įsipareigoti", — sakė ji man. "Kaip foto modelis kartais aš užtrunku tik ketvirtį valandos. Tarnybinis įsipareigojimas man atrodė trukdantis". Ji į šitą pasiūlymą neatsakė.

Praėjo pusė metų ir televizijos vadovybė vėl paklausė. Dabar jai taip ilgai apsigalvoti nebeleido. Petrą maloniai pakvietė į studiją ir į rankas įspaudė jai teksto manuskriptą. Per pusę valandos ji šitą pranešimą turėjo atmintinai išmokti.

Darbas atrodė ne taip lengvas. Graži, juodaplaukė mergaitė pirmą kartą stovėjo prieš mikrofona ir kamerą. Jai sekėsi. Nors Petra Schuermann galvojo, kad jos kelių drebbėjimą pastebė žiūrovai.

Žiūrovų reakcija: šimtai patenkintųjų laiškų. Rašiusieji buvo ne vien tik vyrai, bet stebėtina daug moterų ir mergaičių.

Neužilgo gabi Petra turėjo perimti visų programų pranešimus. Ir čia jai sekėsi. Šiandien ji yra laikoma Vokietijos televizijos mylimiausia pranešėja.

Lygiai 75 markes Petra gaus už pranešimą. "Aš dirbu ne



Sovietų karo įėgoms primetus Maskvai palankią valdžią, Pragos centre pasirodė šis didelis atšaukimas, kuris sako: "Mes nenorime, kad mus valdytų išdavikai. Norime būti neutralūs. Šalin okupantai!"

dėl pinigų" — sako ji. "Kaip foto modelis aš daug daugiau uždirbu! Aš laikausi prie televizijos, nes tai man teikia malonumą. Mano didžiausias noras: po tam tikro laiko pasidaryti televizijos žurnaliste ir publiką džiuginti įdomiais reportažais."

Šitos srities specai jau šiandien numato Petrą didelę karjerą. Ji yra ne tik darbšti, bet ir gabi.

Petra 1935 m. gimė Moenchengladbach. Jos tėvas buvo vieno kabelių fabriko direktorius ir norėjo, kad jo vaikai (Petra turi vieną ištekęsį seserį ir jaunesnįbrolių) gautų gerą išsilavinimą.

Su geriausiais pažymėjimais Petra apgynė abiturą. Po to ji pradėjo Koelne studijuoti psichologiją. Ji priklausė prie gražiųjų studentėlių, nors buvo ne pati gražiausioji. Tačiau, kai vieną dieną draugės kreipėsi į ją su pasiūlymu dalyvauti varžybose "Miss Koeln", ji šypsojosi atsiskak. Tačiau pagaliau leidosi perkalbama.

Kai greta daugelio kitų varžovių ant pereinamo tilto sukaliotais, teisėjai vienbalsiai nusprendė: Petra yra gražiausioji!

Po to sekusiuose "Miss Germany" rinkimuose ji gavo antroją vietą — ir tada gavo kelionės bilietą į Londoną, kur buvo paskirti pasaulio gražiausios moters rinkimai.

Petra man papasakojo: "Aš buvau įsitikinusi, kad aš nepateksiu į pirmųjų dešimties eilę. O apie titulo laimėjimą aš ir sapnuote nesapnavau."

Tačiau Petra nugalėjo visas pasaulio gražiausias varžoves. Ji gavo 1956 metų "Miss pasaulis" titulą.

"Aš savo laimės nepajėgiau aprėpti", pasakojo man tamsiaplaukė mergaitė. "Ypatingai aš džiaugiausi gautu automobiliu, 2500 dolerių pinigais ir daugybe kitų dovanų, kurios siekė nuo brangios suknelės iki rankinuko.

Tris mėnesius Petra gyveno ištaigingame Paryžiaus hotelyje — "Napoleon". Petra buvo kviečiama į pobūvius, ir prie jos šliejosi visi, kas turį rangą ir vardą. Anksčiau, kaip prieš 3 valandą nakties, ji retai atsiguldavo. Sekančioje priešprieje ji jau būdavo visuomenės dėmesio centre. Ji turėjo dėti gražiausius rūbus ir ją supo didžiųjų iliustruotų žurnalų fotografai. Jos paveikslai puošė tuzinų laikraščių ir iliustruotų žurnalų pirmuosius puslapius. Tada ji pradėjo pozuoti kaip labai vertinamas foto modelis.

"Norėdama išlikti rimta, aš greit supratau, kad ta garbė yra nepernešama. Aš turėjau juoktis, juoktis ir vėl juoktis. To negali išlaikyti stipriausi nervai! Tomis dienomis aš jaučiau, kaip neišpasakytai sunku yra nuolat ir vėl nuolat būti dėmesio centru. Tada aš supratau, kaip rimtomis akimis žiūrinti yra tuščias toks gyvenimas, ir aš nusprendžiau dar labiau ruoštis profesijai. Vieną dieną aš išvykau į tėvynę."

Petra vėl studijavo Koelno universitete ir elgėsi taip, lyg būtų nieko nebuvo. Nenusidžiūsi, paprastais rūbais ji sėdėjo paskaitų salėje ir džiaugėsi, kad daugelis studentų jos neatpažino.

1960 m. Petra persikėlė į Miuncheną ir ten tęsė savo studijas. Linksmoje Bavarijos metropolėje įvairūs vyrai pradėjo domėtis Petra Schuermann spinduliuojančiu grožiu. Ji buvo tisiog persekiojama.

Senesni vyrai atsisėdavo jai bankų indėlių ištraukas ir jų savaitgalių liuksusinių namų paveikslus. O taip vadinamos "giminingos sielos" pareikšdavo norą su studente menamai tik "filosofinėm temom" padiskutuoti. O dar kiti, kurie galvojo "Miss pasaulis" asmenyje galį atrasti lengvą "amour" grobį, kreipdavosi į ją su savaitgalių iškylių bei kelionių pasiūlymais, prisijudami jai didžiulius gėlių buketus ir net automobilius.

Tačiau visi šitie ponai pas Petrą pasisekimo neturėjo. Ją domino tik jos darbas ir jos studijos.

Šiuo metu Petra savo egzaminus išlaikė su geriausiais pažymėjimais ir dabar ruošiasi gauti daktorato.

Į mano klausimą, ar ji didesnės meilės dar nėra pergyvenusi, Petra pasidarė kiek sumišusi. "Taip, — atsakė ji. "Bet aš nenoriu apie tai kalbėti. Tai buvo didelis nusivylimas".

Tačiau toje pat akimirkoje ji vėl juokėsi: "Vieną dieną tikrasis pasirodys mano gyvenimo kelyje..."

Kaip turi atrodyti tas tikrasis?

"Turi būti aukštas ir gabus. Pirmiausia, kad mylėtų vaikus. Aš noriu turėti dvi mergaites ir vieną sūnų".

Petra Schuermann ieško gero vyro. "Aš noriu tokį vyrą sutikti, kuriuo aš galėčiau pasitikėti kiekvienoje situacijoje".

Mūsų pasikalbėjimo pabaigoje Petra davė kai kurių nurodymų, kaip jaunos damos su vyrais susipažinimo atveju turėtų laikytis:

— Nesileisk užliūliuojama. Vyrai, kurie jums pasakoja apie jų brangų automobilį arba jų vilą, yra arba pagyry puodai arba vedė.

— Užkalbinta dėkis kurčia. Jei tatai nepadės, įkyriam persekiotojui pasakyk: "Dar vieną žodį, ir aš jums paduosiu veidrodėlį, kad jūs pats pamatytumėt, jog jums aš visai nesidomiu."

— Jei kas tau atsiųs įtartinų brangių dovanų — tuojau grąžink atgal! Jie nėra to verti, kad tu už juos atiduotum jaunystę ir grožį. Vyras, kuris apie meilę tikrai rimtai galvoja, niekada nebandys su blizgučiais tave užimponuoti.

Iš vokiečių kalbos vertė L. Kvecas

ASTUONIOLIKTOS KOLONIJOS PARAPIJŲ

Aštuonioliktos ir Union gatvių kampe, žemai ant bažnyčios sienos užrašyta: "Dievo Apveizdos Lietuvių R. Katalikų bažnyčia, pastatyta 1906 m.". Per 63 metus lietuviai gyventojai čia atnešdavo savo duokles ir rinkdavosi pasimėsti. Sekmadieniais net sėdinių vietų pristigdavo. Žmonės klaupdavosi prieš išpuoštus penkis altorius ir paukštinias cimborijas. Kunigai pereidavo per bažnyčią su krapyla, šlakštydami palenktas lietuvių galvas. "Pulkim ant kelių visi krikščionys..." — skambėdavo bažnyčioje kiekvieną sekmadienį.

Su kun. klebonu A. Martinukum prasidėjo nauja era. Jo pagelbininku buvo čia gimęs kun. B. Grinius. Niekas jo negirdėjo kitaip kalbant, kaip tik lietuviškai. Klebonas pasitkliukus vyno ir vandens, ir St. Santarą. Jis yra Balfo or-

ganizacijos veikėjas. Lietuvoj kurį laiką jis buvo kariuomenės kapelionu.

Nuo 1949 metų čia veikė lietuviška mokykla, vadovaujama klebono Martinkaus. Tai buvo tikroji lietuviška širdis. Mokytojos buvo seserys Kazimierietės. Tarpusavy jos kalbėjo tik lietuviškai. Kun. St. Santaras mokė lietuvių kalbą, geografiją ir istoriją. Tai buvo bažnyčios vadovo Kardinalo Samuel Strich laikais.

Jau naujųjų ateivių laikais klebonas Martinkaus šią bažnyčią ir mokyklą iš vidaus atremontavo. Po to nukeltas į Sv. Jurgio parapiją, kur buvo reikalingas geras šeimininkas.

Vieton Martinkaus čia atkėlė klebonu kun. Francis Jushkiewicz. Jo tėvas buvo lenkas, o motina lietuvė. Jis kalbėjo senoviška tarme. Lietuviškas bažnyčioje jau nyko. Tik tiek buvo malonu, kad sekmadieniais 7 val. pamaldų metu pasakydavo lietuviškai evangeliją. Susirinkdavo tik išlikusieji lietuviai. Mokykloje prie kun. Jushkiewicz jau nieko lietuviškai nebuvo. Kiek aš žinau, kitose lietuvių parapijose lietuviškos pamaldos ir mokyklose pamokos dar yra. Bet pas mus jau liko tik ant sienos lietuviškas užrašas.

Kun. Martinkaus buvo nukeltas į Bridgeportą ir paaukštintas kanaaninku. Gi kun. Jushkiewicz, atlikęs nulietuvinimo darbą, čia pasiliko kaip Father emeritus — pensininkas.

Dabar airiškis arkivyskupas Kodis klebonu paskyrė taip pat airiškį William MacElean, o jo padėjėju meksikoną Alfred Sanches. Airiškis klebonas atleido visus mišioms patarnaujancius berniukus, kad nereikėtų mokėti bent po 10 centų. Prieš mišias jis pats uždega žvakės, susineša reikalingus stikluokus vyno ir vandens, ir tada mišių laikyti išsina be-

patarnaujančių berniukų. Rytais jo mišių klausytis ateina tik koki 5 — 7 lietuviai. Man kyla klausimas, kam tos parapijinės mokyklos reikalingos? Geriau vaikus nukreipti į Lietuvos mokyklas. Juozas Gaigalas

VYSK. DEFREGGER EIS BAŽNYTINES PAREIGAS

Vatikano miestas. Vatikano oficiozas Observatore Romano pabrėžtinai pareiškė, kad Miuncheno pagelbinis vyskupas Matthias Defregger pasiūlymą kaip buvus savo bažnytiniam poste net jei Italijos teismas jį nuteis dėl masinės žmogžudystės praėjo II-jo Pasaulinio karo metu.

Vysk. Defregger, spaudai išskėlus, pats prisipažino, kad būdamas nacių armijos kapitonu, 1944 metais praleidęs įsumontavo. Po to nukeltas į Sv. Jurgio parapiją, kur buvo reikalingas geras šeimininkas.

Vieton Martinkaus čia atkėlė klebonu kun. Francis Jushkiewicz. Jo tėvas buvo lenkas, o motina lietuvė. Jis kalbėjo senoviška tarme. Lietuviškas bažnyčioje jau nyko. Tik tiek buvo malonu, kad sekmadieniais 7 val. pamaldų metu pasakydavo lietuviškai evangeliją. Susirinkdavo tik išlikusieji lietuviai. Mokykloje prie kun. Jushkiewicz jau nieko lietuviškai nebuvo. Kiek aš žinau, kitose lietuvių parapijose lietuviškos pamaldos ir mokyklose pamokos dar yra. Bet pas mus jau liko tik ant sienos lietuviškas užrašas.

Kun. Martinkaus buvo nukeltas į Bridgeportą ir paaukštintas kanaaninku. Gi kun. Jushkiewicz, atlikęs nulietuvinimo darbą, čia pasiliko kaip Father emeritus — pensininkas.

Dabar airiškis arkivyskupas Kodis klebonu paskyrė taip pat airiškį William MacElean, o jo padėjėju meksikoną Alfred Sanches. Airiškis klebonas atleido visus mišioms patarnaujancius berniukus, kad nereikėtų mokėti bent po 10 centų. Prieš mišias jis pats uždega žvakės, susineša reikalingus stikluokus vyno ir vandens, ir tada mišių laikyti išsina be-

patarnaujančių berniukų. Rytais jo mišių klausytis ateina tik koki 5 — 7 lietuviai. Man kyla klausimas, kam tos parapijinės mokyklos reikalingos? Geriau vaikus nukreipti į Lietuvos mokyklas. Juozas Gaigalas

Pastatykite Dr. P. Grigaičiui paminklą

Dr. Pijus Grigaitis mirė 1969 metų gegužės 22 dieną Chicago priemiestyje — Brookfielde. Jis buvo pašarvotas Chicagoje, Povilo Ridiko koplyčioje. Gegužės 25 dienos vakare buvo suruoštas visuomenės atstovų atsisveikinimas, o gegužės 26 d. rytą velionis buvo palaidotas Lietuvių Tautinėse Kapinėse.

Komitetas Dr. Grigaičiui laidoti prašė artimuosius ir draugus nešioti gėlių į koplyčią arba kapus, bet paskirti auką velionies paminklui. Dr. Grigaitis visą gyvenimą ilgus valandas dirbo kultūrinį ir visuomeninį darbą, bet jokio turto jis nesukrovė. Brookfielde jis turėjo medinį namelį, kuriame gyveno su savo žmona, o paskutiniui metu ir su vyresniuoju sūnumi. Šeimai liko priežiūros reikalingas namas, bet nepaliko jokių santaupų.

Dr. Grigaičio šeima paminklo negalės jam pastatyti. Mums atodo, kad kuklų paminklą galėtų pastatyti Amerikos lietuviai, kartu su Dr. Grigaičiu vedusieji kovą dėl Lietuvos laisvės ir lietuvių gerbūvio. Dr. Grigaitis buvo Amerikos Lietuvių Tarybos organizatorius ir ilgametis jos sekretorius, jis padėjo suorganizuoti Balfą, kelis kartus važinėjo Washingtonan, D. C., tarėsi su JAV vyriausybes ir kongreso atstovais įvairiais Lietuvą ir lietuvius liečiančiais klausimais. Dalyvavo Alto ir veiksmų konferencijose, gausiuose susirinkimuose sakė kalbas ir kvietė Amerikos lietuvius stovėti laisvos Lietuvos reikalų sargyboje.

Dr. Grigaitis daug padėjo Amerikos lietuviams, todėl ir kviečiame visus šio krašto lietuvius savo auka prisidėti prie Dr. Grigaičio paminklo statybos darbo.

Aukas prašome siųsti tokiu adresu: KOMITETAS DR. P. GRIGAIČIO PAMINKLUI STATYTI, 1739 S. Halsted St., Chicago, Illinois, 60608.

Turime atspausdintas knygeles aukoms rinkti. Norintieji savo kolonijoje aukų parinkti, prašomi parašyti šiam komitetui, pakvitavimų knygelė tuojau bus pasiųsta.

KOMITETAS DR. P. GRIGAIČIO PAMINKLUI STATYTI

Dan Kuraitis, pirmininkas
Juozas Šmotelis, sekretorius

Komiteto nariai:

- Aleksas Ambrose
- Kostas M. Augustas
- Juozas Bacevičius
- Eugenijus A. Bartkus
- Algirdas Budreckas
- Povilas P. Dargis
- Martynas Gudelis
- Jonas Kutra
- Feliksas Motuzas
- Euphrosine Mikužtute
- Alfonsas Nakas
- J. Novogrodskis
- Jonas Pakalka
- Antanas J. Rudis
- Petras Stravinskis
- Jackus Sonda
- Kostas Strikaitis
- Petras Sernas
- F. J. Šeštokas
- Jonas Talalas
- Jonas Vilkaitis
- Alfonse F. Wells

The U.S. Savings Bond: it just isn't the same any more.

NOW IT PAYS MORE.

Now Savings Bonds pay 4 1/4% when held to maturity of seven years. And Freedom Shares—available on a one-for-one basis in the same or lower denominations as Bonds—pay 5% when held to maturity of just four-and-a-half years.

There isn't a safer investment anywhere. Or one that can make you feel prouder, because as you help yourself by buying Bonds and Freedom Shares, you're also helping your country.

Get all the facts where you work or bank. Then get the Bond/Freedom Share habit. You'll be glad you did.

U.S. Savings Bonds, New Freedom Shares

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — MONDAY, AUGUST 18, 1969

Pedagoginis Lituanistikos Institutas ir lietuvių visuomenės parama

DOMAS VELICKA

Ko siekia Lietuvių Fondas ir ko siekia Pedagoginis Lituanistikos Institutas, šio dienraščio skaitytojams, atrodo, nebetenka aiškinti. Lietuvių Fondas, tasai, pasakytume, mūsų patriotinės visuomenės kultūrinis bankas, skirstydamas savo kasmetinius pelnus tautinės kultūros reikalams, nėra negirdom praejęs ne pro Pedagoginį Lituanistikos Institutą, ugdantį mūsų švietimo prieraščių mokytojų, laikraštinių bei visuomenininko darbui.

Kiek iš Lietuvių Fondo gauta ir kas Institutui už tai padaryta

Minėtiems tikslams siekti Lietuvių Fondas Institutui ligi šiol yra paskyręs šias sumas:

1962 m.	— \$300.00
1963 m.	— \$350.00
1964 m.	— \$500.00
1965 m.	— \$750.00
1966 m.	—
1967 m.	— \$1200.00
1968 m.	— \$1300.00

Viso \$4400.00

Kiekvienam šio pranešimo skaitytoju, o juo labiau Lietuvių Fondo nariui, be abejonės, kils klausimas: kas už tuos pinigų Instituto padaryta? Kam jie sunaudoti? — Atsakymas: Išleista šie programiniai leidiniai:

1. L. Dambriūno "Lietuvių kalbos sintaksė (1963) \$300.00
2. D. Velicko "Konspektinė lietuvių kalbos metodika", II d. Grožio skaitymo pamokos. (1966) \$450.00.

3. Dr. P. Joniko, D. Velicko ir R. Sakadolskio "Lietuvių kalbos garsai ir priegaidės" (fonetinė plokštelė (1967) \$550.00

4. Mokomajai medžiagai multiplikuoti (1966-67) \$150.00

5. Dr. Pr. Skardžiaus "Lietuvių kalbos kirčiavimas (1968) \$2600.00

6. Reguliamo išspausdinimas (1968) \$360.00.

Viso — \$4410.00

(Pastaba. Kadangi ši išlaidų apyskaita nelaikoma buhalterine, o tik informacine, tai dolerių vienetai ir centai čia nerodomi).

Per septynerius praėjusius metus Institutas Lietuvių Fondą yra prašęs keleriopai didesnės paramos, bet jos negavo tiek, kiek anuo metu reikėjo pirmiausiai darbams atlikti. Pavyzdžiui, L. Dambriūno "Lietuvių kalbos sintaksė" perspausdinti iš Lietuvių Fondo mes

laukėme 500 dol., o gavome tik 300. Iš tos keblios padėties mus tada ištempė Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris, paskirdamas tam reikalui trūkstantus 200 dol. Toji sintaksė turėjo būti išspausdinta, neatsižvelgiant į jokių nepriteklius. Tai vertė daryti neakivaizdinio mokymo darbas.

Tokį mokomųjų priemonių alki Institutas jautė ne tik anksčiau, bet jį panašiai tebejaucia ir dabar, o Fondas, kaip iš skirty sumų matome, tegalėjo pamaitinti tik trupinius.

Kiek iš kitų rėmėjų gauta ir kas už tai padaryta

Tik simbolinę paramą iš Fondo tegauant, Institutui reikėjo šauktis kitų mecenatų pagalbos. Ir nebuvo nusivilta. Štai toji piniginė pagalba ir kas jos dėka ligi šiol padaryta:

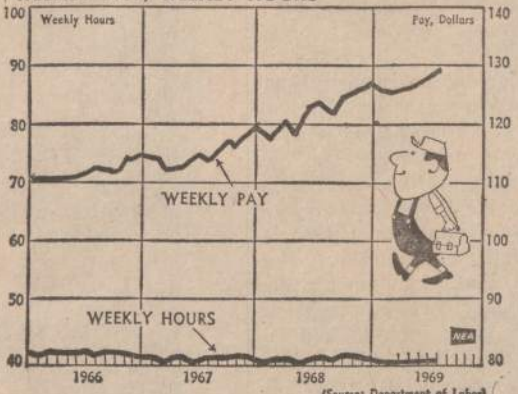
1. Parankinė biblioteka per \$4000.00.
2. Bibliotekos spintos ir mokomųjų priemonių kambario lentynos — \$500.00.
3. Kursiniai leidiniai (14, be anksčiau minėtųjų) — \$7000.00.
4. Projekcinis aparatas (epidioskopas) — \$300.00.
5. Skaidrinis aparatas — \$260.00.
6. Multiplikatorius (aparatas mokomajai medžiagai multiplikuoti) — 1500.00.
7. Knygų parodinė vitrina (įrengta Jaunimo Centro priemonėje) — \$600.00.

Viso — \$15,360.00

Be to, Institute einamiesiems kursams pagilinti bei studentų gyvyje žodžio kultūrai pakelti turėjome iš anksto sudėtis pinigais suruošta šie sukaktyvniai atminimai su sceninėmis programomis ir raštų parodomis:

1. Martyno Mažvydo atminimas — \$1500.00.
2. Kan. Mikalojaus Daukšos atminimas — 1000.00.
3. Kristijono Donelaičio atminimas — \$1200.00.
4. 1863 metų sukilimo vitrina — 200.00.
5. Simono Daukanto raštų paroda — \$250.00.
6. Knygos vakaras — 1200.00.
7. Atsiveikinimas su Putinu — \$1100.00.
8. Naujųjų studentų priėmimo vakaras — \$300.00.
9. Instituto absolventų vakaras — \$600.00.

WEEKLY PAY, WEEKLY HOURS



Didesnių Amerikos dirbtuvų darbininkai už savaitės darbą dabar vidutiniškai gauna po \$129.43. Daugelis dirba ne tik 40 valandų, bet dar ir neilga viršvalandį.

10. Dr. Pr. Skardžiaus sukaktyvintė raštų paroda — 350.00. Viso — \$7700.00

O iš viso per 11 darbo metų piniginės paramos iš lietuvių visuomenės teisiogiū būdu, kaip matome, gauta per 23.000 dolerių. Todėl čia su didžiu dėkingumu norėtume suminėti visus tuos sambūrius (Lietuvių Bendruomenės, įvairių organizacijų) ir pavienius asmenis, kurie tą piniginę pagalbą Institutui yra suteikę, bet tai padaryti mus varžo šio laikraščio rėmai. Nors ir prašėm užsiminti apie laikraščio vietos taupumą, šia proga čia dera pastebėti dar ir tai, jog šis laikraštis — Naujienos — už Instituto įvairių darbų garsinimus bei skelbimus ligi šiol iš mūsų nėra paprašę nė cento, kas laikytina reikšmingu Instituto rėmimu.

Lietuvių Jėzuitų įnašas

Visame Instituto mecenatų būry reikšmingiausią vietą užima lietuvių tėvai jėzuitai su savo Jaunimo Centru, kur šis Institutas yra įsikūręs. Tie namai sudaro Instituto egzistenciją ir pagrindą. Nei už darbo klases, nei už bet kurių salų pasinaudojimą jėzuitai ligi šiol ne reikalauja jokio atlyginimo. O per 11 metų jau 18 kartų buvo pasinaudota didžiaja sale su visais šviesių ir kitais įrengimais. Neminint jau kitko, vien už scenos ir salės šviesas per tą laiką būtime turėjė sumokėti 1200 dol., nes vieno vakaro programos apšvietimas atsieina per 60-70 dol. O kur šilumos ir švartos palaikymo išlaidos?

Jei už Centro patalpų pasinaudojimą būtų tekė mokėti panašią sumą, kokią, pavyzdžiui, Čikagoje K. Donelaičio mokykla už vienos amerikinės mokyklos patalpas su 16 klasių sumoka kas šeštadienį po 125 dol., tai, proporcingai skaičiuo-

jant, Institutas per 11 metų Jaunimo Centru būtų turėjęs sumokėti per 6000 dol.

Jeigu Institutas minėtomis nuomos sąlygomis būtų kūrė turėjęs kurtis ir dirbti, ar jis būtų galėjęs egzistuoti? Mūsų patirtimi: ne. Jis nebūtų įveikęs nusipirkti net pagrindines savo buvimo sąlygas — pastogės. Tokias sąlygas įveikti tegali tik tokios lituanistikos mokyklos, kurios turi stiprius piniginius užnugaris, kuriuos sudaro stambūs mokinių tėvų telkiniai.

Institutas tokio piniginio užnugario niekada neturėjo ir dabar jo neturi. Tą aplinkybę lietuvių jėzuitai labai gerai žino. Ir dėl to Institutui, įtam savo globojamam įnamiui, jie nuo pat pradžios teikė ir teikia, kiek įmanoma, geriausias įnamavimo sąlygas.

Minėtoji aplinkybė, t. y. piniginio užnugario neturėjimas, nėra nežinoma ne tik čikagieškiei, bet ir toliau gyvenančiai lietuvių visuomenei. Kaip iš piniginės statistikos matome, ji ligi šiol nebuvo nei kurčia, nei labai šykšti. Tie duomenys liudija ir tai, jog politinių pabėgėlių bendruomenė dar nepavirtė į emigrantinę masę. Kol tokio idėjinio susmukimo dar nėra, viltinai galima žiūrėti ir į lietuviškojo švietimo ateitį apskritai.

Lietuvių Fondo pelno skirstymo politika

Sakytu ateities viltinumu jau pagrįstas ir visas Lietuvių Fondo jau turimas ir dar turėsime pagrindinis kapitalas, kurio procentais jau pradedamas malšinti mūsų tautinės kultūros alkis.

Palyginę Lietuvių Fondo paramą Institutui su kitų rėmėjų įnašais tai mokykla, matome, jog to Fondo paramos nebūtų užtekę net dviejų kambarių nuomai užsimokėti, jeigu iš Instituto būtų buvę to pareikalauta. Kodėl Lietuvių Fondas Institutui ligi šiol buvo, sakytume, toks šykštus? Gal per mažai vertino lietuviškojo švietimo svarbą? Jo nuolatinės pažangos reikalingumą? Anaiptol — ne!

Fondas ne tik žodžiais, bet ir savo pelno skirstymo veiksmais lietuviškojo švietimo reikšmę ne sykį yra pabrėžęs. Dėl tokio pabrėžimo Fondas jau yra susilaukęs net viešo išpėjimo, jog švietimui per daug skiriama pinigų. Ir sakoma, jog švietimas nesąs nė kiek svarbesnis už kitas kultūrinės pastangas, pavyzdžiui, už grožinės literatūros veikalų leidimą ar kitus panašius darbus. Taip išėitų, jog ne švietimui, o kitiems kultūriniam reikalams Fondas turėtų daugiau pinigų skirti.

Koks mūsų kultūrinės visuomenės procentas tokiai pažiūrai galėtų pritarti, sunku pasakyti. Bet kad daugumas kitaip galvoja, čia netenka nė abejoti. Ne dėl to, kad kitos kultūrinės pastangos būtų mažareikšmės, o tik dėl natūraliausias kultūrinio vyksmo gradacijos, kuri kiekvienam suvokiama logine to vyksmo patirtimi.

Ar galėtume laukti kokio nors kultūrinės kūrybos daigo iš neparuosto visuomeninio kul-

tūros dirvožemio? Aišku: ne. O kas tą kultūrinį dirvožemį čia dabar ruošia, jei ne visų liapsniū lituanistikos mokyklos drauge su jų tėvais? Ar be jų sutelktinių pastangų galėtume išsiugdyti ne tik literatūrą ar laikraštiniuką, bet ir paprasčiausią knygos ar laikraščio skaitytoją? Ar be tokio paruošimo išeivinio prienuogio galėtume ramiai galvoti apie tolimesnių lietuvių išsilaukymą? Štai ta natūralioji gradacija, kurios nepaisymas jau daugelį metų išeivius vietų neša gsdinančius vaizius.

Ne kas kita: o toji gradacija natūraliausiai apsprenžia ir lietuviškojo švietimo pirmumą visame mūsų kultūrinio pastangų bare. Šiuo apibendrinimu ir pabrėžti norima ne kas kita, o tik tai, jog visų tautinės kultūros apraiškų šaknis pradžią gauna švietime. Todėl, manau, neperdėsiu sakydamas, jog lietuviškasis švietimas yra pirmasis lietuviškojo sakramentas. Sakramentas, pirmasis!

Tad ir Lietuvių Fondas, kiek daugiau savo turimų trupinių paskyręs lietuviškajam švietimui, o ne kitiems reikalams, yra sveikintinas ir pagirtinas bent už išmintingą kultūrinio vyksmo gradacijos respektavimą. Ar pagal aną gradaciją būtų logiška, jei Lietuvių Fondas, užuot tvirtinęs bendruosius kultūrinės atsparos bunkerius, imtų šiuo metu statyti piramidės atskiriems kultūros faronams?

Juk ir Vokietijos stovyklose būdami, o po to ir šiame kontinente atsidūrę, mes pirmiausia griebėmės ne Lietuvių Enciklopedijos leidimo, o visuotiniu mastu lietuviškojo švietimo organizavimo. Ir tai mes darėme be jokio įrodinėjimo viens kitam, jog dar esama ir svarbesnių dalykų. Jei būtume pasilėgę priešingai, to meto išeivinis prieraščių iš karto būtų buvęs panardintas analfabetizme.

Ar prierauglio atžvilgiu šiandieninė situacija yra pasikeitusi? Natūraliuoju požiriu nė kiek. Tik ji žymiai sunkesni ir keblesni psichologiskai. Tokiu būdu ir visuotinės švietimo akcijos mastas lygiai reikalingas šiandien kaip ir anksčiau. Todėl ir Lietuvių Fondai, kaip visuomeniniai kultūros bankai, kiek galima su didesne pinigine jėga pirmiausia įsijungtina į tą visuotinę švietimo akciją.

Kad Fondas ligi šiol negalėjo stipriau paremti visų švietimo reikalų, ne jam dėl to prie-

kaištautina. Ar to Fondo vadovaujantieji organai galėjo ką nors daugiau bedaryti, jei Fondo pagrindinis kapitalas tebėra sustingęs milijono pusiaukelėje? O tuo tarpu švietimo darbai, kaip rodo pračių metų LB švietimo Tarybos statistika, bent JAV žymiai pagausėjo.

Ir Pedagoginis Lituanistikos Institutas, nors ir iš lėto, bet kas metai auga ir plečiasi. Praeity metais mokslo metais jau išleista ir 23 absolventai. Jei kurį laiką Institutui užteko vieno darbo kambario, vėliau — dviejų, o sekantiais mokslo metais jam jau reikės trijų darbo klasių. Ir ryšium su tuo jau dabar iškyla tokių problemų (metodinių ir kitokių), kurios be pinigų neišsprendžiamos. Pinigai reikalingi ne po metų ar kitų, bet dabar.

Ko Institutas laukia ir Lietuvių Fondo

Visos stambiosios išlaidos mokslo priemonėms įsigyti ir kitokiems darbams atlikti, kaip iš pateiktų duomenų matome, buvo apmokėtos atskirų rėmėjų lėšomis. Bet švietimo darbe, kaip žinia, yra ir smulkesnių,

bet nuolatinių išlaidų, iš kurių per metus susidaro ir stambesnės sumos. Tokias sumas sudaro nuolatinis bibliotekos papildinėjimas reikalingiausiomis naujomis knygomis, dažniau vartojamų knygų įrišimais, skaidrių rinkinių sudarinėjimais, aparatų gedimų taisymas, mokomosios medžiagos multiplikavimas, raštinės reikmenų įsigijimas, pašto ir kitos panašios išlaidos, atsirandančios darbo eigoj. Ir galų gale dėstytojams atlyginimas bent už važiavimą.

Gaunamais mokslapinigiais ir šiek tiek tokiomis pajamomis už parduodamus Instituto leidinius tik dalį minėtų ūkinų išlaidų tegalima apmokėti. Todėl nuo daugelio tų ūkinų švietimo darbų jau nuo seniau yra susilaikyta. O tokie būtinų darbų atidėliojimai dažnai pavirsta erzinančiais netvarkos reiškiniais. Kad to nebūtų, tuos užsilaukusius darbus reikėtų atlikti įmanomai greičiau. Bet tam trūksta pinigines pagalbos.

Neturint pastovaus piniginio užnugario, jos laukti iš kurio (suketta į 5 psl.)



KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

TIEMS, KAS NORI EVENTEMS DUOTI GERŲ DOVANŲ, SIULOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS II t., 336 psl.	\$5.00
2. Juozas Liūdžiū, RAŠTAI, 246 psl.	\$3.00
3. M. Žolėnko, SATYRINIS NOVELIS, 199 psl.	\$2.00
4. Liudas Mikšys, IS ISTORIJOJ OKANU ATEINA LIETUVA, 699 psl.	\$12.00
5. Juozas Kapacinskis, SIAUBINGOS DIENOS, 376 psl.	\$4.00
6. J. Augustaitis, ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA, 154 psl.	\$1.50
7. Prof. V. Biržiška, SENUJU LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, du tomai, 207 ir 223 psl.	\$2.00 ir \$3.00
8. Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, 358 psl.	\$5.00
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 psl.	\$2.00
10. Vl. Mingėla, KUN. ANTANAS MILUKAS, jo gyvenimas ir darbai.	\$6.00
11. Adomas P. Jassas, BOK PALAIMINTASI	\$3.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, DANTYS, 158 psl., minkštasis viršelis \$2.00, kietasis \$4.00	\$4.00
13. Juozas Švaistas, PETRAS ŠIROKAS, 228 psl.	\$2.00
14. Henrikas Radauskas, EILERAIŠIAI, 239 psl.	\$5.00
15. Mikas Petrauskas, EGLE ŽALŪ KARALIENE	\$5.00
16. C. R. Jurgėla, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION, 17. Petronėla Orinaitė, KA LAUMES LEMĖ, 236 psl.	\$10.00
18. Kipras Bielinis, TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA, 310 psl.	\$1.00
19. Dr. J. B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT, 211 psl., angliškai	\$4.00
20. Pranas Alšėnas, MARTYNAS JANKUS, biografijs, 294 psl.	\$4.00
21. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, lyrika, 152 psl.	\$2.50
22. V. D. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, 416 psl.	\$6.00

Šias knygas galite įsigyti "Naujienų" ofise arba gauti paštu, atsiuontę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu, adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Chicago Savings and Loan Association



5 1/4%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4%

Ant visų knygelių sąskaitų

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings

- Notary Public Service
- Free community rooms for your organiz'd meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.

- Sell & redeem U.S. Bonds
- Two large free park'g lots
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakek, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P. M. to 8 P. M., Tues. 9 to 4, Thurs. and Fri. 9 to 8, Saturday 9 to 12:30

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!



Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmia, jie padeda Jums pasiekti asmeniskus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

5 1/4% MOKAME VIENERIŲ METŲ \$10,000 AR DIDESNIEMS CERTIFIKOTAMS

4 3/4% TAUPYMO KNYGELIŲ SASKAITOMS

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. HA 1-3070

Istaigos pietuose kiamas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$18.00 per year, \$10.00 per six months, \$5.50 per 3 months. In other USA localities \$16 per year, \$8.50 per six months, \$4.50 per three months; Canada \$18.00 per year; other countries \$21.00 per year.	
trims mėnesiams \$4.50	vienam mėnesiui \$1.50
Kanadoje:	
metams \$18.00	pusei metų \$10.00
vienam mėnesiui \$2.00	
Užsieniuose:	
metams \$21.00	pusei metų \$11.00
vienam mėnesiui \$2.50	
Naujienos eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. HAYmarket 1-6100.	
P pinigų reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.	
Kitose JAV vietose:	
metams \$16.00	pusei metų \$8.50
NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.	

Airiai prieš airius

Airijos istorija žymiamai laipsnyje susideda iš aprašymų nuolatinių kovų su anglais, kurie bandė ją pavergti ir paversti ją savo vasalu. Tos kovos prasidėjo prieš tūkstantį metų. Per visą tą laiką airiai maištavo ir įvairiais būdais priešinosi anglams. Daugiausia jie vedė partizaninį karą, kovodami už savo teises ir reikalaujanti nepriklausomybės.

Tas airių nepaprastas ryžtingumas ir nepaliaujama kova dėl nepriklausomybės buvo 1937 m. apvainikuotas, kai ji visiškai atsiskyrė nuo Anglijos, pasiskelbdama nepriklausoma valstybe.

Kai kurie tos per šimtmečius besitęsiančios kovos epizodai yra būdingi ir gali būti pavyzdžiu kitų pavergtų tautų kovotojams. Vienas ryškiausių pavyzdžių, kuris sutudino visą pasaulį, buvo žymaus airių kovotojo badavimas.

Kai anglų kariuomenė įsiveržė į Airiją ir įkalino vadą, tai tasai paskelbė bado streiką. Per penkias dešimtis septynių dienų jis nieko nevalgė (tai, kiek žinoma, yra ilgiausias savanoriško badavimo rekordas). Tas istoriškas badavimas, kuris baigėsi to vado mirtimi, manoma, daug prisidėjo prie to, kad pagaliau Anglija sutiko suteikti Airijai nepriklausomybę.

Atrodė, jog atgavę nepriklausomybę ir visiškai atsipalaidavę nuo Anglijos, airiai nusiramins ir tos kruvinos kovos pasibaigs.

Tačiau taip neatsitiko: laikraščiai dabar yra pilni aprašymų, kaip šiaurinėje Airijoje, kuri yra žinoma kaip Ulsteris, vėl liejasi airių kraujas, vyksta riaušės, kurių pasekmėje dega namai, biznio įstaigos ir dirbtuvės.

Šį kartą būdingas dalykas yra tas, kad kova eina tarp pačių airių. Ta kova iš dalies yra pagrįsta religine neapykanta ir iš dalies diskriminacija, kuri daugeliu atvejų primena Amerikos negrų padėtį.

Pirmiausia riaušės prasidėjo Londonderry mieste, kurio katalikai gyventojai pradėjo atakuoti protestantų gyvenamas vietas. Kaip bematant tarp protestantų ir katalikų (juos protestantai vadina "papistais") prasidėjo tikras karas. Policijos pastangos atstatyti tvarką buvo nesekmingos, todėl Anglija priversta buvo pasiųsti kariuomenę.

Londonderry prasidėjusios riaušės persimetė ir į

ŠIŲ DIENŲ EUROPOS NUOTAIKOS

RASO DAN KURAITIS

III.

Aš dar paklausiau Olandijos mokytojo, ką jis mano apie Vokietijų sujungimą. Žmogus pagalvojo kelias minutes, o vėliau man štai ką pasakė: —

Rusai bijo Vokietijos... Rusai mato, kad vakarų Vokietijoje nacionalizmas stiprėja. Vokiečiai yra darbštūs, savo kraštą jie greitai atstatė... Vakarų Vokietija viena gali rusams pakenkti, o ką jau bekalbėti, jeigu abi Vokietijos susijungtų? Vokietija dar gali sudaryti pavojų pasaulio taikai... Kaip kaizeris, taip Hitleris mus, žemesnės vietose gyvenančias tautas, smarkiai skriaudė... Jeigu šiandien Vokietijoj vėl sustiprėtų tas kvailas nacionalizmas, tai mums ir vėl tektų nukentėti. Kartu su mumis kentėtų danai ir norvegai, kurie ir praeitame kare vokiečių buvo labiau skriaudžiami, negu olandai ar belgai.

— Ameriką Europoje ir visame pasaulyje daro šventą darbą. Jeigu ne Amerika, tai šiandien laisvo Berlyno nebūtų ir mudu čia nesėdėtume ir taip laisvai negalėtume kalbėti... Jeigu ne Amerikos kantrybė ir ne

jos didelė galia ir pasiryžimas penėti rusų apsuptą Berlyną oro keliu, tai laisvo Berlyno šiandien nebūtų... Tai pirmas toks atsitikimas pasaulio istorijoje. Jį galėjo padaryti ir padarė kantrūs ir taikos siekiantieji amerikiečiai... Pasaulis žino, kad amerikiečiai nori taikos, bet Berlyne jie norėjo ir rusus įtikinti, kad reikia siekti taikos... Rusas bandė amerikiečių kantrybę. Jis žinojo, kad ji gali pasibaigti... Jeigu ji būtų pasibaigus, jeigu rusai būtų bandę sustabdyti Amerikos karo automobilius ir ginkluotais kariais, tai jau būtume turėję naują pasaulio karą... Jis gal būtų buvęs 6 dienų, kaip Sinajaus kalnuose ar Jordanijoje, gal būtų buvęs 6 valandų, bet rusai tą šešių valandų bijojo ir... Vakarų Europa tu amerikiečių darbo niekad neužmirš.

Kaip Berlynas atrodo rytė

Nemiegojau orlaivyje, bet kai pasiekiau Berlyną, tai anksti užmigau. Užtat pabudau dar prieš 4-tą valandą ryto. Bandžiau dar kurį laiką lovoje patūnoti, bet užmigti jau negalėjau. Atsikėliau ir apsi-tvarkiau... Jau pradėjo švisti. Pažiūrėsiu į gatvę, visur buvo ramu.



Britų karinė policija ir Rytų Vokietijos sunkvežimiai prie Berlyno Brandenburgo vartų 1961 metais.

Retkarčiais pravažiuoja vienas kitas taksi. Prū viešbučio langą gali pamatyti ir Berlyno gėdos sieną. Ta siena, tai yra juodoji "komunizmo akis", kurią patys vyriausieji komunizmo vadai savo sistemai galėjo užkirsti.

Jeigu sienos nebūtų, tai šimtai vokiečių nuėitų į vakarus. Didokas jų skaičius grįžtų atgal. Bet kai siena uždaryta, tai didelė vokiečių dangama, gyvenanti sovietų okupacijos zonoje, visą laiką tebegalvoja, kaip būtų galima patekti į vakarus. Be laisvės nėra gerbuvio šiandien tai žino kiekvienas vokiečių.

Berlyne esu buvęs daugelį metų. Čia nakvoju 1934 metais, kai kartu su žmonele Della važiuavau į Lietuvą Buido sieną. Berlyne buvau apsiestojes, kai grįžau iš Lietuvos. Čia buvau 1938 metais, kai keliau laisvais pačiais keliais. Pasibaigus Antrajam Pasauliniam karui, Berlyne buvau net keturis kartus.

Turiu pasakyti, kad per tuos 35 metus Berlynas labai pasikeitė. Unter den Linden aleja, Brandenburgo vartai buvo panašios, visą laiką tebegalvoja, kaip būtų galima patekti į vakarus. Be laisvės nėra gerbuvio šiandien tai žino kiekvienas vokiečių.

Berlyne esu buvęs daugelį metų. Čia nakvoju 1934 metais, kai kartu su žmonele Della važiuavau į Lietuvą Buido sieną. Berlyne buvau apsiestojes, kai grįžau iš Lietuvos. Čia buvau 1938 metais, kai keliau laisvais pačiais keliais. Pasibaigus Antrajam Pasauliniam karui, Berlyne buvau net keturis kartus.

Ne viena duona...

Kad ne vien tik duona esame gyvi, jūkina mus ne dažnai pakartojamas posakis, bet nepertaukiamas pačių kvėpavimas oru, kurio pritrūkus ir duona nebūtų reikalinga. Deja, Čikagos oras, kaip girdisi, kas kartas darosi kenksmingesnis gyvybei — vis labiau užteršiamas. Tačiau ne Lietuvos Plazos gojuje, atseit, Marquette parke, kuris savitaisiais esti apščiui lankomas pietvakariuose gyvenančių čikagiečių, pakvėpuoti grynu oru.

Čia ir Amerikos lietuvių vaikų ugdyto draugija — Alvdas. Jau daug vasarų deda pastangas sudaryti progą lietuviams, kaip vaikams, taip ir suaugusiems šeštadienių ankstyvais vakarais pasinaudoti viskuo, kas reikalinga žmogaus sveikam užsilaukimui. Tai yra — grynu oru, pasigerėti muzikos, dainos ir dailiojo žodžio menu.

Kad vakarojimui sudėtis lankytojus patenkina, pasako jų skaitlingas atsilankymas, jeigu tik būna gražus oras.

Taip buvo ir rugpjūčio 9 d., kada po karšto vidurdienio apščiui audra. Bet kai lietus nušėiuvo ir dangus prablauvėjo, Alvudo vakaravimo aikštėje susirinko daugiau, nei bet kada anksčiau. Ir neapsiriko.

Tai dienos dvasios atgavai buvo paruošta Sof. Čiurlionienės komiška operetė "Kuprotas Oželis". Jų suvaidino Alvudo vakaravimo aikštėje susirinko daugiau, nei bet kada anksčiau. Ir neapsiriko.

Anelė Kirvaitytė jaunos mergaitės vaidmenyje žavėte žavėjo savo vaidybą ir daina. Nepamainomas buvo ir Alfas Brinka. J. Stočkus be prie-kaišto atliko pirmojo vaidmenį. Savo vietoje buvo ir akordeonistė Eleonora Kivėnaitė. Dailininko J. Kiburo spal-

"Kažin ar Dievas taip sakė"

Originalų protestą prieš Ry-mo katalikų popiežių ir jo encikliką "Humanae vitae" sugalvojo New Yorko universiteto studentė Suzanne Harris, 23, kuri, katalikų studentų grupės finansuojama, atskrido į Romą ir atėjusi į Šv. Petro aikštę, girtara akompanuodama ėmė dainuoti jos pačios surinktą apie popiežių sekancio turinio dainą (Laisvas vertimas):

"Ant savo pečių jis neša pasaulį ir jo kintančias problemas. Visur jis laimina tautas, kur tik jis nukeliauja ir su dangun išskeltomis rankomis jis taria: "Eikite ir dauginkitės".

Toliau: "Skaičiuojant po šimtą badu mirstančių kūdikių kas minutę, tūkstančius vaikų be namų kas valandą ir milijoną pusbadaujančių vaikų kiekvieną dieną, ar tikrai Dievas jam liepė taip sakyti?"

Daina baigiama posmu: "Šiuo metu jis yra tiek užimtas laimindamas žmones visur, kur tik jis keliauja, kad jam nebūlieka laiko pagalvoti ir sąvęps klausiti, kodėl. Jis iškeltia dangun rankas ir sako: Eikite ir dauginkitės, tačiau kol mes girdime nemitusių kūdikių verkimą, aš žinau, kad nesu viena klausianti, ar tu tikrai tiki, kad Dievas taip sakė?"

Suzanne Harris buvo pradėjusi savo dainą dainuoti ir po popiežiaus rezidencijų langais, bet Vatikano policininkai ją nuvarę. Popiežiaus tuo tarpu išėjosi savo vasaros dvare Castel Gondolfo.

— Sovietų valdžia nutarė teisti už sovietų sistemos šmeižimą kalinį Anatolį Marčenko, kuris pasiskundė teisingumo ministeriui ir iš kalėjimo prašmugeliavo skundo kopiją į užsienius.

— Sovietų valdžia nutarė teisti už sovietų sistemos šmeižimą kalinį Anatolį Marčenko, kuris pasiskundė teisingumo ministeriui ir iš kalėjimo prašmugeliavo skundo kopiją į užsienius.

— Sovietų valdžia nutarė teisti už sovietų sistemos šmeižimą kalinį Anatolį Marčenko, kuris pasiskundė teisingumo ministeriui ir iš kalėjimo prašmugeliavo skundo kopiją į užsienius.

A. ERDVILAS

UKRAINA

6

Panašaus likimo susilaukia ir vadina-moji Vakarų Ukraina, (Rytų Galicija, Šiaurės Bukovina ir Karpatų Ukraina), kuri iki I-o pasaulinio karo priklausė Austro - Vengrijos imperijai. Pastarajai karo metu iširus, ukrainiečiai, po nemažų pastangų, lygiai po metų, 1919 m. sausio 22 d. atskirai pasiskelbia laisvi ir nepriklausomi ir bendru aktu su "rusiškąja" Ukraina deklaruoja vieningos visos Ukrainos įsteigimą. Tačiau vasario mėn., sukūrus tarybinę Ukrainą, žlunga ir Vakarų Ukraina. Rytinę Galiciją po kovų su Rusija ir su pačiais ukrainiečiais užima Lenkija. Dar prieš tai, 1918 m. Rumunija okupuja ukrainietiškąją Bukovinos dalį, Karpatų Ukraina įjungiamą naujai sukurtos Čekoslovakijos valstybėn.

Taip žlunga dar vienas ukrainiečių bandymas sukurti nepriklausomą valstybę. Didžioji dalis Ukrainos patenka bolševikų vergijon. Ukraina atverčia naują patį tamsiausią ir kruviniausią savo istorijos lapą.

Atskiros studijos reiktų žiaurais likimo priežastims išnagrinėti, tačiau patį skaudžiausią ir gal net lemiamą momentą suvaidino iš pačių ukrainiečių tautos kilusios priežastys: nepakankamas sabrendimas laisvam valstybiniam gyvenimui ir

nesubrendusių politinių partijų suardyta taip svarbi tokiu momentu tautinė vienybė.

TAUTINĖS KULTūros BRUOŽAI

Tautinis charakteris. Ukrainiečiai yra Rytų kultūros tauta. Vakarietiškos kultūros pradai ukrainiečių etnosu reikiškais savitomis slaviškomis — rytiškomis formomis. Tai yra ne kas kita, tik istorijos būvyj susidėjusių sąlygų logiška išdava. Su Vakarų kultūra ukrainiečiai susidūrė Lietuvos valdymo metais, tačiau tuo metu pergyvendami savo kultūrinio ir kūrybinio smūkimo laikotarpį, jie nesugebėjo pilnai pasisavinti vakarietiškos dvasios. Apspresti slaviškos kilmės, provoslavų religijos ir slaviškos kalbos, jie ir toliau liko ištatyti dideliu didžiųjų rusų aziatinės kultūros pavoju. Suprantama, visa tai jiems turėjo tam tikros įtakos. Didelį vaidmenį vaidino ir ukrainiečių geografinė padėtis, bei ilgą laiką politinis priklausomumas visokeriopo slavizmo aiškiausiai reišėkėjai — Rusijai. Čia ir glūdi ukrainiečių tautos tragizmas. Kultūrinio reikiškosi formomis panašūs ir rusai, jie nesuinteresuotų Vakarų akimis visuomet yra sutapdinami su rusais ir politiškai, ir tautiškai. Tai yra mažųjų mažiausiai nesuipratimas. Ir štai kodėl. Nors apspręsti bendros religijos, kalbos, politinių sąlygų, slavų tautos amžių būvyje nebuvo geležinės uždangos kraštai. Apsuptos kitų kultūrų kraštu, pergyvenusios įvairių (kultūrinio atžvilgiu) tautų ilgus okupacijos laikotarpius,

slavų tautos buvo ne tik ekonominiu, socialiniu, politiniu, bet ir kultūrinu atžvilgiu kitų įtaigojamos. Įvairiais istorijos laikotarpiais, ypač politinės priklausomybės metu, kiekviena slavų tauta buvo daugiau ar mažiau skirtingų kultūrinių sistemų orbitoj. Šitas faktas yra labai svarbus atskiroms slavų tautoms tautinė prasme. Pagrindas šiam teigimui lengvai randamas istorijoje, būtent slaviškųjų giminių organizuoto gyvenimo pradžioje.

Slavų giminių organizavimosi pradžioje tautybės klausimas neegzistavo. Jie organizavosi grynai politiniais tikslais, jausdamiesi vienos šeimos nariais. Jei kuris kumigaiškėčių nesutikdavo jungtis į vieną valstybę (turį galvoj Kijevo valstybės organizavimą, kuri siekė apimti visus slavus), tai ne dėl to, kad jis būtų jautęsis valstybei savo kultūra ir tautybe svetimas, bet dėl grynai asmeninės ambicijos ir dėl politinių išskaičiavimų. Jei slavai ir nesidiferenciuojo tautybėmis, tačiau jų atskirais gimimis, geografinių sąlygų, bendradarbiavimo su kaimyniniais kraštais ir kitų priežasčių įtakoje gyveno skirtingą gyvenimą. Jas nuo viena kitos skyrė truputį skirtinga kalba, papročiai, gyvenimo būdas, religiniai pagrindai, žodžiu, nesu-moningai besireišėkiai, bekylą tautinio charakterio bruožai. Jie būtų neišsivystę ir likę tik tai giminei būdingomis atskiro charakterio liekanomis, jei slavai būtų įstengę išbūti politiškai vieningi ir galingi. Tačiau Kijevo valstybė, kuri buvo pirma-

sis bandymas politiškai apjungti slavus ne tik jų visų neapjungė, bet ir pati, vos trumpą laiką tegyvas, sūsmuko. Slavų giminės vėl išsibarstė tik tam, kad būtų kelis šimtus metų kaimyninių politiškai ir kultūriškai stipresnių tautų įtakoj. Čia ir yra mūšų aktyvesniais teigimui pagrindas. Gyvendamos skirtingų tautų valstybėse, slavų giminės, aišku, buvo ir skirtingose tautų kultūrinėse įtakose. Iš antros pusės, priverstos nutraukti visokeriopus ryšius tarp savęs, jos kiekviena atskirai nesąmoningai ugdė ir skirtingą tautinį charakterį.

Tai ypaš aišku ukrainiečių atveju. Būdami Lietuvos valstybės dalis ir išmintingų Lietuvos kunigaiškėčių neprievertaujami nei tautiškai, nei kultūriškai, jie sustiprino savitą charakterį, pagrįstą Vakarų mintimi, kuris vėliau reišėkėsi jau kaip ukrainietiška tautinė kultūra. Tuo tarpu kiti slavai, dabartinių rusų protėviai, tamė pačiame laikotarpyje lygia dalimi kūrė savitą gyvenimą stiprijoje totorių ir mongolų įtakoje. (Reikia pastebėti, jog tiek totoriškos įtakos turi ir ukrainiečiai). Būdami politiškai laimingesni, sukūrė Maskvos valstybę, jie pasiūto esą visų slavų vienytojai. Šios politikos jie laikosi ir šiandien. Tačiau jie užmiršo, jog dabartinės slavų tautos nėra Kijevo valstybės laikotarpio giminė. Jos šiandien yra, tiesa, bendros kilmės, bet skirtingo charakterio tautos. Jei to savitumo jos nereišėkia visiškai skirtingomis kultūrinėmis formo-

mis, tai tik kaltė istorijos būvyj susidėjęs sąlygų. Ukrainiečių atžilgiu milžiniškos neigiamos įtakos turėjo tie patys rusai, kurie jau keli amžiai savo vergijoj juos turi.

Sis kiek ilgos įžangos tikslas yra bent keliais sakiniais išblaškyti daugelio ištikinimą, jog ukrainiečiai esą ne kas kitas, kaip tik tie patys rusai. Jie yra slavų kilmės tauta, tačiau jie yra savitos kultūros tauta. Jie turi savitą tautinį charakterį, kuris yra apsirėškęs jų literatūroj, mene, liaudies kūryboj: dainose, pasakose, legendose.

Ukrainiečių rašytinei kultūrai, kaip ir lietuvių, tapti nebuvo tinkamų istorinių sąlygų. Tautos gyvenimas buvo per daug audringas ir nenuseklus. Tačiau dvasinius turtais, charakteringas dvasines sąvępas išlaikė ukrainietiška liaudies. Tie turtais apsirėškė dainomis, legendomis ir kitokia liaudies kūryba. Ja šiandien ukrainiečiai didžiujasi, matydami joje savo tautos kančių ir džiaugsmų liudytoją ir atramą pagrįstoms tautinėms aspiracijoms.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite

Dienraštį

"NAUJIENAS"

Jos visad rašo

TEISYBĖ

DR. ANNA BALIUNAS
AKIU, AUSU, NOSIES
IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: Prospect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Valandos kasdien nuo 10 iki 12 val.
ryto ir nuo 7 iki 8 val. vak. Treč.
uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERU LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. S. BIEZIS
Telef. Prospect 8-1717
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas diena po pietu 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmad. odas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REPUBLIC 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirtad. nuo 1-4 ir 7-9,
antrad., penktadienį nuo 1-5, treč.
ir šeštad. tikrai susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 WEST 51st STREET
Valandos: antradieniais, penktadieniais
2-9 v., šeštadieniais 10-1 v. p. p.
Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st STREET
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., ketv.
1-4, 7-9, antrad., penkt. 10-4, ir
šeštad. 10-2 val.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERU LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
silepia, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.
Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso telefonai: Portsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDen 3-7278

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez.: PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd STREET
Val.: pirmad., ketvirtad. 5-8 val. vak.,
antrad., penktad. 1-4 popiet.
Ofiso telefonai: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo
9:00-2:00 p. p.
Trečiadieniai uždaryta.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
Dr. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrinantis akis, Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Valandos pagal susitarimą.
Uždaryta trečiadieniai.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTU, PUSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
OFISAS 2454 WEST 71st ST.
Val.: antrad. nuo 2-5 po pietų,
ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telefonai: 776-2380
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 West 71st St.
Tel. 925-8296
Valandos 2-8 val. vak. Penktadienį
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sekmadieniai ir trečiadieniai
uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERU LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirmad., antrad., trečiad.,
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadienį
2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonu HE 4-2123
Jei neatliepia, tai telefon. GI 8-6198

**PEDAGOGINIS
LITUANISTIKOS
INSTITUTAS...**

(Atkelta iš 3-čio psl.)
atsiliktinio mecenato nėra įma-
noma nei praktiškai, nei psicho-
logiškai. Bent daliniu, bet pas-
tovievi tokių išlaidų mecenatu,
mūsų manymu, galėtų būti
Lietuvių Fondas, kaip turįs pa-
stovias pajamas ir pajėgią to-
kiems reikalams skirti bent po
3000 dol. kasmet.
Šį Institutui praktiškai opų
klausiama mes čia keliami ne
dėl ko kito, o tik dėl to, kad
nebūtų kada nors Institutu nu-
sivilita dėl galimo jo darbo su-
šlavimo.

Ką Institutas turėtų atlikti
ateinančiais mokslo metais

Siekiant galima didesnės pa-
žangos, be kitų dalykų, ateinan-
čiais mokslo metais reiktų at-
likti šie svarbesnieji darbai:

I. Išleistini spaudai jau pa-
ruošti kalbos mokslo veikalai:

1. Dr. Pr. Skardžiaus studija
apie ankstyvesnę ir dabartinę
lietuvių bendrinės kalbos var-

Tel. Office: 847-5900; rez. PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35 STREET
(Kampus Halsted ir 35-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p.
ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p.
Trečiad. ir sekmadieniai uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDEAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandai.
Speciali pagalba kojomis
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: Prospect 6-5084

MOVING
Apraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 W. 34 Place
Tel. FRontier 6-1882

MOVING
Leidimai — Pilna aprauda
ZEMA KAINA
R. SERENAS
2047 W. 67th Pl. WALbrook 5-8063

GRADINSKAS
JEI LANGAS BENT
15 INCŲ,
TAI GALIMA GAUTI
ORO VESINTUVĄ
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
Lietuvi, eik pas lietuvį!

SOPHIE BARCUS
RADIOJO SEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmad.
dienos iki penktadienio 10-11
val. ryto. — Šeštadienį ir sek-
madienį nuo 8:30 iki 9:30 val.
ryto.
Vakaruškos: Pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEMlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

3 easy ways to get the Zip Codes of people you write to:

- When you receive a letter, note the Zip in the return address and add it to your address book.
- Call your local Post Office or see their National Zip Directory.
- Local Zips can be found on the Zip Map in the business pages of your phone book.

Published as a public service in cooperation with The Advertising Council.



Praeitais metais Pragos Universiteto studentas Jan Palach, protestuodamas prieš sovietų karo jėgų okupaciją, apsiplė benzinu ir didžiojoje miesto aikštėje, prieš čekų universitetą, susidegino. Jo karstas buvo pastatytas didžiojoje universiteto saleje. Turėjo progos jį atsiveikinti visi profesoriai ir studentai. Paveiksle matome profesorius, lydinčius stud. Jan Palachą į kapus.

toseną, jos normas bei kri-
terijus. — \$1400.00.

2. Dr. P. Joniko studija apie
lietuvių bendrinės rašomosios
kalbos kūrimąsi — \$1200.00.

3. D. Velickos metodiniai dar-
bai:

a) Vaizdingasis lietuvių kal-
bos rašybos mokymas. Tekstas
dviejų spalvų, su brėžiniais.
Vartojamas su projekciniu apa-
ratu ir be jo — \$1500.00.

b) Vaizdingasis lietuvių kal-
bos kirčiavimo mokymas. Tekstas
dviejų spalvų, su brėžiniais.
Vartojamas su projekciniu apa-
ratu ir be jo — \$1300.00.

I. Išgytinos šios mechani-
nės mokomosios priemonės:

- Fonografas — \$250.00.
- Magnetofonas — \$250.00.
- Filmų demonstravimo apa-
ratas — \$350.00.

Viso apytikriai — \$6250.00

Kalbant apie jau gautą Lietu-
vių Fondo paramą Institutui,
čia kartu nurodoma ir kitų rė-
mėjų įnašai, o taip pat ir arti-
miausioje ateityje atliktini Insti-
tuto darbai. Taip daroma todėl,
kad lietuvių visuomenė, Lietu-
vių Fondo nariai bei to Fondo
pelno skirstymo komisija galė-
tų susidaryti bent apyplinį esa-
mos padėties vaizdą, svarstant
šios švietimo įstaigos tolimesnio
išsilaikymo bei jos tobulinimo
galimybes. O tuo pačiu čia nori-
ma lietuvių visuomenę daiktai-
škai ir paliudyti, kokie reika-
lai verčia sparčiau didinti pa-
grindinį Lietuvos Fondo kapi-
talą.

Pedagoginis Lituamistikos In-
stitutas netrukus pradės dvylik-
tuosius darbo metus, visiškai
nežinodamas, kas ir kokiais pe-
čiais parems jo planuojamą
darbą ateinančiais metais. O
toks nežinojimas juk yra pir-
mutinis bet kokios pažangos
stabdis, dėl kurio ir lietuviško-
jo švietimo bare daug ko nebe-
gryžinamai nustojama. Tos
rūšies nuostoliai jau nėra pi-
gininiai, o gyvojo lietuviškos
kapitalo nuostoliai. Juk ne kam
kitam, o tik tiems nuostoliams
mažinti bei gyvajam lietuviškos
kapitalui apsaugoti įsteigtas ir
Lietuvių Fondas.

Kitu atžvilgiu — Pedagoginis
Lituamistikos Institutas su ne-
akivaizdiniu lituanistinų da-
lykų dėstymu yra vienintelė to-
kios rūšies mokykla visame
vakarų pusrutulyje. Ja gali pa-
sinaudoti (ir jau naudojasi!)
ne vien tik čekagiečiai, bet visi
bet kame gyvenantieji lietuviai,
kurie nenori likti savosios tau-
tos berasišiais.

Reikalingi lavonai
ZUERICH, Šveicarija. — Zue-
richo universiteto medicinos fa-
kultetas paskelbė atsiskaitimą j
savivaldybes, prašydamas būti-
nai ir ko greičiausiai papūpinti
"anatomines medžiagas", nes
krašto didžiausiam universite-
to medicinos studentams visi-
škai trūksta nuo ko pradėti. Jei
dabartinė padėtis toliau nusi-
tęsiasi, medicinos fakultetas
būsiąs priverstas leisti studen-
tus prie egzaminų be jokios
anatominės paruošos.

Telšių Akimirkos

Rašo L. Mr.

Telšių miestas yra šiaurės-va-
karų Lietuvos dalyje, kalnuoto-
je vietoje, Masčio ežero šiauri-
nėje dalyje. Ant pačio aukš-
čiausio kalno pastatyta didelė
bažnyčia - katedra, kuri sudaro
įspūdingą vaizdą ir iš to lo ma-
tyti. Žemyn į pakalnę turga-
vietė, miesto centras, bet jau
nesudaro gražaus vaizdo. Krau-
tuvės, sinagoga ir čia pat rabi-
nų mokykla, kuri buvo pagarsė-
jusi visoje Europoj. Centre gy-
veno beveik vieni žydai. 1919
m. gyventojų buvo apie 4500.
Didesnė dalis žydų. Artimiaus-
ia geležinkelio stotis — Kuršė-
nai; virš 60 kilom. Į Telšius su-
eina iš visų pusių keliai ir bu-
vo gana gyvas prekybos cen-
tras. 1918 m. įsteigta gimnazi-
ja, tai iš karto pasidarė kultū-
rinis centras. Savo geografine
padėtimi Telšiai yra žemaiti-
jos sostinė. Šiandien turi apie
19,000 gyventojų. Ypač sukles-
tėjo po 1932 m. pravedus gele-
žinkelį. Išaugo į gražų ir mo-
dernų miestą.

Lygiai prieš 50 metų einu
70 kilom. pėsčias į Telšius. Pir-
ma į gimnazijos 5 klasę. Man
esant Telšiuose, užgriuvus bolše-
vikai. Pasidaro keblai padėtis —
atskirtas nuo namų. Bolševikai
man nenaujiena. Juos mačiau
Voroneže, tik buvo keista, kad
jų tarpe buvo lietuvių. Save va-
dino "žemaičių Pulkas", bet
visi kalbėjo aukštaičių tarmė-
mis. Ypač daug buvo rokiškėnų.

Naktis, ramu, miegu. Staiga
atsidarė durys ir rusas kareivis
visa gerkle rėkia: "rukų verch"
(rankas aukštyti). Darė kratą,
išardė čiuzinį, apžiūrėjo visus
kampus ir nieko neradė išėjo.
Po keleto dienų klasėje klausė-
mės mokytojo aiškinimų. Staiga
atsidarė durys ir kreiviu smak-
ru rusas kareivis, įėjęs į klasę
suriko: "rukų verch". Atstatė
šautuvą ir įpuolė jį daugiau,
visus nuodugniai iškrėtė, apžiū-
rėjo knygas ir suolus. Rusų ka-
reiviai atrodo apskurę, suvarę,
nevalyvi. Siek tiek geriau atro-
dė "žemaičių Pulkas". Nors jie
apsirengę įvairiai, bet visi vy-
rai žvalūs, jauni ir tas rūbų
įvairumas ne taip krinta į akis.
Vėliau beveik visi išlaskė ir
daug jų atsirado Lietuvos ka-
riuomenėje.

Vieną dieną žiūriu pro langą,
kad rusai ir "žemaičių Pulkas"
nešdinasi iš Telšių. Visi bėgo
rėščia ir per keletą valandų ne-
liko nė vieno. Gatvėj ramu, nei
gyvos dvasios. Iš pietų pusės
gatvė eina du vyrai, vokiečių
uniformoj, su šalmis, apsika-
binėje granatomis, rankose
šautuvai. Eina iš lengva, dairy-
damiesi. Kažkas pasakė, jog tai
Veitas ir Dočkus. Priėjo prie
kalejimo. Atsitarė kalejimo du-
rys ir išėjo būrys žmonių. Di-
džiausias džiaugsmas ir sveiki-
nimasis. Nebuvo girdėti jokių
šūvių. Tik vėliau kalbėjo, kad
apėjimu ir apsupimu juos iš-
baidė iš Telšių.

1919 m. ruduo. Telšiuose ra-
mu. Rusai bolševikai nuyvėti už
Dauguvos. Eina mūšiai kur tai
rytuose. Staiga pradėjo kalbėti,

kad prie Telšių artinasi ber-
montininkai. Kas jie tokie? Vie-
ni sako vokiečiai, kiti rusai. Ki-
tą dieną pamačiau per Telšius
žygiuojant bermontininkus.
Vieni buvo vokiečių uniformoj,
kiti rusų, o trečių negali su-
prasti, kas jie tokie. Daugiaus-
ia kalbėjo vokiečiai ir rusiš-
kai. Mažuma kalbėjo latviškai
ir estiškai. Begalė vežimų-pa-
stočių. Be perstojo judėjo tris
dienas. Daugybė jų buvo vokie-
čių žandari uniformoj. Antrą
dieną kareiviai atsisarė penkis
kareivius rusų uniformoj, pa-
statė prie šventoriaus sienų, pa-
siplė šūviai ir visi sugriuvo.
Vadas dar vieną šūvį paleido į
gulintį ir visi nužygiavo. Sakė,
kad tai buvę plėšikai. Vežimuo-
se buvo daug moterų. Pasakojo,
kad pakeliui bermontininkai
kišdavę merginas į maišus ir
grioviuose palikdavę. Ūkininkai
jas išvadudavę. Pasirodo, kad
dauguma latvaitės, estės, ku-
rios prie jų prisiplakė. Vos
pražygiavo bermontininkai, į
Telšius įžygiavo lietuviški ka-
reivėliai. Buvo labai linksma.
Tie kareivukai atrodė toki arti-
mi ir miūsūs, tik stebėtina, kad
toks nedidelis skaičius stumia
į vakarus tokią galybę. Turgas
aikštėje lietuviški kareiviai iš-
siriškiavo. Koks tai vadas pasa-
kė kalbą. Kalbėjo, jog tai Gri-
galūnas - Glovackis. Prie jų bu-
vo Reikala, taip pat Telšių ko-
mendantas Zaleckis su mažu
būriu savų kareivių. Pirmą kar-
tą pamačiau Sedos kome-
dantą P. Plechavičių.

1968 m. Chicagoj susirinko
žemaičiai ir šventė 50 metų
įkūrimo Telšių gimnazijos. Bu-
vo apie 200 žmonių ir pasidalino
įspūdžiais iš praeties. Aš taip
pat norėčiau paminėti 50 metų
nuo 1919 m. Telšiuose tada
buvo labai neramu, bet mokslas
nenutrūko nė vienos dienos.
Žymiausi mokytojai buvo: di-
rektorius A. Simaitis, Košys,
Jogaudas, Vydmantas, Gedman-
tas ir kiti. Buvo apie 250 moki-
nių, kurie Lietuvoj paliko kul-
tūrinis ir visuomeninis pėd-
sakus, kaip: prof. A. Salys, Jo-
nikaitė, Sūdžius, Burba, prof.
Šapauskas, Kusa, broliai Ple-
chavičiai, gydytojai — Vaitke-
vičius, Korzonas, Murelis, Eiš-
rošius? teisininkai broliai Ma-
rijošiai, muzikai, daug inžinie-
rių, agronomų, rašytojų, meni-
ninkų ir t. t. Negalima užmirš-
ti Pr. Genio, kuris jau tais lai-
kais sunkiai vaikščiojo, įkūrė
Alkos muziejų. Per visą žemai-
tiją važiavo arkluku, rinko tau-
tosaką ir visokias senienas.
Tarp pat reikia paminėti kai ku-
riuos Telšių visuomenės veikė-
jus: gydytoją Mikulskį, Tor-
nau (berods, baronas), kanau-
ninką Korzoną, Dagilį, Milevi-
čių, mok. Anz. Kybartą, Eiro-
šiučią - Algmienię, Žilytę-Kup-
čiūniene. Nors tai buvo prieš
50 metų, bet kai pradėjau gal-
voti apie tuos laikus, pame-
čiau laiko nuovoką ir atrodo,
lyg tai buvo visai neseniai.

SKAITYK "NAUJIENAS" -
JOS TFIKIA GERIAUSIAS,
TEIŠTINGIAUSIAS ŽINIAS

**DON'T set his
world on fire**



PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

GELININKAS
(PUTRAMENTAS)
Lingvumo arba lūdesio valandose
gražiausias gėles ir vaivai, ant-
pių papuošimai ir sezoninės
kapams gėles.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINYČIA
GELES VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ TUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
Laidotuvių direktoriai:
DOVYDAS P. GAIDAS **GERALDAS F. DAIMIDIS**
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAfayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos
AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS DIENA
IR NAKTĮ
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

LACKAWICZ IR SŪNŪS
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE Virginia 7-6672

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

GEORGE F. RUDMIN
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

**VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI
GARSINKITĖS NAUJIENOSE**

Mirė A. Rastenytė

Rugpjūčio 1 d. Vilniuje mirė Anelė Rastenytė, 88 metų amžiaus, apie 20 metų (1921-1940) buvusi vilniečių gerai pažinto knygyno Aušros Vartų gatvėje vedėja. Lenkų administracijos aktyse buvo savininkė, nors iš tikrųjų knygynas buvo šv. Kazimiero Draugijos. Be to, dėl nuolatinio administracijos priekabiavimo, knygynas veikė užmaskuotas kaip devocionalių parduotuvė, o tačiau tai buvo vienas iš svarbiųjų latakų, per kurį nemaža Vilniaus krašto lietuvių gaudavo knygu iš Kauno. Vėlionė priklausė prie lietuviškosios Vilniaus "įgulos" ("kas bus, kas nebus, iš Vilniaus nesitrauksim") maždaug kone nuo 1910 metų, taigi atlaikė joje kone 60 metų. (E).

Prancūzai daugiau išgeria alkoholio

Paryžius. Prancūzai kol kas laiko didžiausių pasaulio alkoholio gėrių čempionų taurę, išgerdami kiekvienas po penkiu kokteilų ekvivalentą kiekvieną dieną. Amerikiečiai išgeria tik vieną trečdali tū kiekio. Skaičiuojant saikais, prancūzai išgeria per metus po 28 litrus (30.8 kvortas) gryno alkoholio. Jiems arčiausiai stovi italai su 20 litru per metus, vokiečiai trečioji vietoje — po 14 litru, amerikiečiai ir anglai po 10 litru kiekvienai galvai. Statistika rodo, kad prancūzai savo pirmenybę yra kiek nusileidę, nes dar 1951 — 1956 metais kiekvienas prancūzas išgerdavo po 29 litrus gryno alkoholio (190°) per vienus metus. Apie 75 nuosimčius to alkoholio prancūzai išgeria vynu formoje, antroje vietoje alaus formoje. Iš 50 milijonų prancūzų, visiškų alkoholių yra du milijonai, jų tarpe 20 nuosimčių moterų. Kepenų ligomis — cirrhosis sergančių skaičiumi prancūzai irgi skaitomi čempionai: ten iš 100,000 gyventojų cirrhosis liga serga 32.8, kai Jungtinėse Valstybėse iš tokio pat gyventojų skaičiaus ta liga serga dar tik 11.9%.

NAUDINGA SKAITYTI ISTOFIJA

Naudinga skaityti knygas, liečiančias mūsų tautos praeitį

DAŽYMAS

Pigiai dažau kambarius, valau kilimus ir baldus.

L. RUDIS Tel. CL 4-1050

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

TOOL & DIE MAKERS
WORK WHERE YOU'RE IMPORTANT!
WORK WHERE YOU COME FIRST!

If you're familiar with progressive dies and can work to close tolerances, MOVE UP to a better job at EKCO HOUSEWARES CO.

At EKCO you'll receive:

- Convenient Location
- Top Wages
- Excellent Working Conditions
- Opportunity For Professional Growth
- Excellent Benefits
- 10 Paid Holidays

Work where you're important and where you come first, at EKCO.

1949 NORTH CICERO AVE.
Chicago, Illinois 60639

Stop in or Phone:
BILL HARMON — 237-2979
An Equal Opportunity Employer

COMPOUNDERS
BATCH MIXING
CHEMICALS

- PROGA AVANSUOTI
- PUKUS ATLYGINIMAS
- NUOLATINIAI PAKELIMAI
- DIDELES LENGVATOS
- PASIDALINIMAS PELNU

TELEFONUOKITE
J. W. TAYLOR
582-6073

COOK
With Chefs experience needed in German restaurant. Good working conditions.
Tel. 678-5800

ir dabartį. Bet dar naudingiau skaityti tokias knygas, kuriose aprašomi išgyventi dalykai. Aleksas Ambrose parašė *Chicagos Lietuvių Istoriją*. Joje aprašytas Chicagos lietuvių visuomeninis judėjimas, suminė veikėjų vardai, užrašyti jų atlikti svarbesni darbai. Žmonės, skaitydami šios istorijos puslapius, prisimena įvykius, kuriuose patys dalyvavo, bet kuriuos jau pamiršo. Prisimena žmones, su kuriais bendravo, bet kurie jau išnyko iš atminties. Kiekvienam lietuviškais reikalais susirūpinusiam žmogui Ambrosės knyga duoda nepaprastai daug medžiagos. Autorius praleido apie 20 metų berindamas medžiagą ir beruošdamas knygą. Senas Amerikos lietuvis Frank Strakšius, pats lietuviškame judėjime veikliai dalyvavęs, Aleksui Ambrosėi parrašė tokią laišką: "Chicagos Lietuvių Istorija yra labai įdomi knyga. Vakar

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

MILL OPERATORS
RUBBER

- PROGA AVANSUOTI
- PUKUS ATLYGINIMAS
- NUOLATINIAI PAKELIMAI
- DIDELES LENGVATOS
- PASIDALINIMAS PELNU

TELEFONUOKITE
J. W. TAYLOR
582-6073

CALENDAR OPERATORS
RUBBER

- PROGA AVANSUOTI
- PUKUS ATLYGINIMAS
- NUOLATINIAI PAKELIMAI
- DIDELES LENGVATOS
- PASIDALINIMAS PELNU

TELEFONUOKITE
J. W. TAYLOR
582-6073

nuo tamstos ją nupirkau, o šiandien negaliu jos iš rankų paleisti. Atsiminimai prisiekia tarytum kaip iš gražaus sapno... Be pabaigos... Be galos... Mielas Aleksai, aš noriu prašyti tamstą dar vieno dalyko. Jeigu tamsta galėtum sužinoti, kur dabar gyvena vienas ar daugiau Dr. A. J. Karaliaus giminių, tai būčiau dėkingas. Aš norėčiau su jais pasikalbėti mirusio daktaro geresnio paminklo reikalu. Dr. A. J. Karalius buvo didelis lietuvių kultūros skleidėjas. Jis yra nusipelnęs garbingo atminimo. Aš esu pasirinkęs prisidėti prie a. dr. A. J. Karaliaus paminklo pastatymo.
Frank Strakshus

Alekso Ambrosės "Chicagos Lietuvių Istoriją" galima gauti Naujienose, 664 psl., minkšti viršeliai, \$8.00. Knygą pasiūsiu, kai gausime atsistų šėkį arba Money Orderį. Knygos persiuntimas kainuoja 50 centų.

Vargšų namuose
Chicagos miesto gailėstingumo ranka, kai kuriuos savo gyventojus ypatingai "maloniai" glosto. Ypač ji "glosto" senelių namuose. Viena tokia įstaiga yra 2400 So. Dearborn St., kurioje yra ir keli lietuviai, senieji ateiviai. Pas vieną iš jų Juozą Ruželį teko apsilankyti. Jis kilęs iš Kazliškio, Rokiškio apskr. Senukas jau peržengęs 80 metų. Jo paklausiau, kas čia per tvirtovė? Jis man atsakė, kad čia yra Dearborn "poorhouse".

Juozas nevedęs, vienišas. Amerikoje išgyvenęs virš 69 metų. Jį paklausiau, kaip jis čia išgyvena iš savo pensijos. Jis man pasakė, kad kai čekiai ateina, tai jiems duoda tik pasirašyti. Kaip kas dar gauna

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

HELP WANTED
LADIES
(AGE IS NO PROBLEM)
NEEDED IMMEDIATELY

For light line work in our modern NEW Food Processing Plant.

DAY SHIFT — 7:30 A. M. — 4:00 P. M.
HOUSEWIVES SPECIAL SHIFTS
9 A.M. — 3 P.M. OR 5:30 P.M. — 11:30 P.M.

WE WILL TRAIN UNIFORMS FURNISHED
EXCELLENT BENEFITS MUSIC WHILE YOU WORK

Apply in person 9 A.M. — 5 P.M.
Monday through Friday
Saturday 9 A.M. — 1 P.M.

POLO
FOOD PRODUCTS CO.

601 E. ALGONQUIN RD. SCHAUMBURG
½ mile west of Meacham Rd. on Route 62

TYPIST
Part time or full time, in mod. air cond. offices, varied and interesting work with opportunities for advancement. No bookkeeping or general office exp. nec. Reg. hrs. and good working conditions. You will find this a good place to work.
Call 334-6092

BUSINESS CHANCES
Biznio Progos

DISTRIBUTOR WANTED
For fantastic new cosmetic product recommended by doctors.
MODEL'S BRAND, INC.
6 EAST LAKE
Tel. 236-0375

\$4.5 gražos, bet dauguma nieko negauna. Valgyti jiems duoda labai šykščiai, o dasipirkti nėra už ką. Šako, kad būtų tvirtesnis, tai eity gyventi kur nors privačiai, bet dabar turi čia vargti.

Policija į triukšmadarius nekreipia dėmesio
18-tos koñonijos Canalport kaimynystėje gyvena meksikonas, buvęs kariuomenėje seržantas. Jis savo gerklę tiek laido, kad apylinkės gyventojai ruošiasi skustis merui Daley. Ten susirenka tokia lyg pusiau alkoholių gėnė. Ateina kokios 5 — 7 dvidešimtmetės mergos ir apie tiek pat bernų. Šaligatyje lošia iš centų, geria ir bliana. Tas trunka ligi vidurnakčio. Kaimynai turi vaiku, kurie negali užmigti. Du kartus buvo išaukta policija, bet nieko nedarė. Pasūlė kreiptis į teisumą, kad tą gėnė iš čia iškeltų.

TRUMP AI

— Emilija Petrauskaitė, "Saulė Tremtyje" redaktorė ir centro valdybos narė, mirė. Pirmadienį, rugpjūčio 18 d. bus pašarvota Mažeika-Evans koplyčioje, o antradienį, 7:30 val. vakaro, įvyks atsiveikimas. Šaulių C. Valdyba kviečia visuomenės organizacijų atstovus dalyvauti atsiveikiniame. (Pr).

— Juozas Gaigalas, gyvenantis Aštuonioloktoje kolonijoje, buvo tris savaites Cook County ligoninėje. Ten jam buvo padaryta vidurių tyrimai ir operacija. Dabar jau grįžęs namo.

— Saulė Galina Silingaitė, gyv. 6504 W. 28 St., Berwyn, Ill., tel. 788-3064, yra Vytauto Didžiojo šaulių kuopos ir CV biuletinio išsiuntinėtoja Chicagoje. Todėl ji ją reikia kreiptis dėl adreso netikslumų. Šauliai, pakeisdami savo gyvenamą vietą, turėtų tuojau painformuoti kur reikia, kad laišakai negrįžtų atgal kaip iki šiol pasitaikydavo.

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkų Reikia

HELP WANTED
LADIES
(AGE IS NO PROBLEM)
NEEDED IMMEDIATELY

For light line work in our modern NEW Food Processing Plant.

DAY SHIFT — 7:30 A. M. — 4:00 P. M.
HOUSEWIVES SPECIAL SHIFTS
9 A.M. — 3 P.M. OR 5:30 P.M. — 11:30 P.M.

WE WILL TRAIN UNIFORMS FURNISHED
EXCELLENT BENEFITS MUSIC WHILE YOU WORK

Apply in person 9 A.M. — 5 P.M.
Monday through Friday
Saturday 9 A.M. — 1 P.M.

POLO
FOOD PRODUCTS CO.

601 E. ALGONQUIN RD. SCHAUMBURG
½ mile west of Meacham Rd. on Route 62

GENERAL OFFICE
No experience necessary. Light typing. Full time days. Pleasant surroundings. Modern, air cond. office.
GRANT PUBLISHING CO.
BU 1-7600
1050 W. FULLERTON

STENO TYPIST
BET. 19-24 YEARS.
Steno 90-100 per minute. Type 75-80 W. per minute. Ecel. salary and working conditions. Congenial Co-workers.
Call Mr. SCHULTZ
236-8270

REIKALINGA MOTERIS
PRIE SENOS MOTINOS
laikė savaitės, lengva namų apyvioka. Foster — Lincoln vieta. Turi susikalbėti angliškai. Reikalingos rekomendacijos.
271-4885

SECRETARY
LOOP INSURANCE OFFICE
General secretarial duties. Excellent fringe benefits.
Call Mr. LEONARD
427-8504

SECRETARY
Skills required — Typing 55 w. p. m. Shorthand 90 w. p. m. Small engineering office in convenient location.
CANTEN CORPORATION
777 So. LEAMINGTON
CHICAGO, ILL.
379-4545

REIKALINGA MOTERIS
NAMŲ RUOŠAI
2 ar 3 dienas savaitėje Olympia Field apylinkėje. Dėl algos susitarim. Turi apsirūpinti savo susisiekimu. Privalo susikalbėti angliškai.
Tel. 747-1515

MOKYTOJAMS
Pasirinkimas vaikų priežiūrai kartu gyventi ar kasdien lankyti. 2 vaikai — 7 ir 4 metų amžiaus. Dėl nuolatinės algos susitarime. Rekomendacijos. Privalo susikalbėti angliškai. Geras susisiekinimas. Oak Park.
Tel. 848-0950

STENO-TYPIST
NEAR SOUTH SIDE
Good shorthand and typing skills. Good transportation. Employee benefits and pleasant working conditions. Good starting salary. For appointment call Mr. WM. O'LEARY.
Tel. VI 2-2100

STENO
Several challenging positions open with an expanding company. Good salary and benefits.
Call 731-6000
Mr. MANN

CLERK - TYPIST
\$400 MONTH
Excitement galore in the advertising department of this renowned company. 35 hour week. Pay raise after 3 months. Start at \$400. Free.
Call for details.
PARKER
3578 W. 95th 636-8900

CLERK - TYPIST
\$400 MONTH
Excitement galore in the advertising department of this renowned company. 35 hour week. Pay raise after 3 months. Start at \$400. Free.
Call for details.
PARKER
3578 W. 95th 636-8900

STENO
Shorthand & good accurate typing.
Nr. North.
Personnel. FR 2-9511

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Zemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Zemė — Pardavimui

PASKOLOS, PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIMS NUOSIMČIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIMS

DĖL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITĖS Į

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI
BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI

DRAUDIMO AGENTŪRA PATARNAUJA VISAIS DRAUDIMO REIKALAIMS

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
6455 So. Kedzie Ave. — PProspect 8-2233

• NAMŲ IR BIZNIŲ PIRKIMAS - PARDAVIMAS • NOTARIATAS
• PATVIRTINTI VERTIMAI • IMMIGRACIJOS POPIERIAI
• PAJAMŲ MOKESČIAI — INCOME TAX.

LEONAS REAL ESTATE
2735 WEST 71st STREET TEL. 925-6015

HOME INSURANCE
Call: Frank Zapolski
3208 ½ W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

PERKAME, PARDUODAME, MAINOME įvairaus dydžio namus visur. Parūpiname paskolą, visokerpiam apdraudą, veikia notariatas.

NORVILA
REAL ESTATE AND BUILDERS
2658 WEST 59th STREET
PProspect 8-5454

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir Taisyimas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: RRepublic 7-1941

LIETUVISKAME KAIMELYJE
4 room house, 2 bedrooms, concrete block, wooden floors, air-conditioning, gas heat, attached garage, completely furnished. Price \$10,500. Must sell, ill health. Lithuanian owner. Write: Mrs. Adala Pikiel, 2906 John Moore Rd. Brandon, Florida.

LEO'S SINCLAIR SERVICE
Leonas Franckus, Sav.
Stabdžiai, sankabos, transmisijos — (Standartinės ir Automatinės) ir motorų remontas. — Towing.
5759 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PR 8-9533

K. ERINGIS
CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai, tuns-ups ir t. t.
4824 SO. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

IS GERŲ RANKŲ
2 BUTŲ MŪRAS, naujas šildymas, platus lotas, geležinė tvora. Marquette Parke. \$21,600.
8 KAMBARIŲ MŪRAS, 2 mašinu mūro garažas, plytelių vonia, kabinė tvirtovė, gazu šildymas. Apie 67-tą ir Rockwell. \$22,500.
2 BUTŲ SVARUS, tvirtas mūras. Naujas gazu šildymas. Blokas nuo Marquette Parke. \$27,500.
DVARAS lietuviškos Lemonte, 2 metų, 7 kambarių mūras. Daug žemės sodui ir aliejoms. Pamatykite.
5 KAMBARIŲ (3 miegamųjų), apie 10 metų gelsvas mūras. Garažas, karpetai ir aliuminum langai. Marquette Parke. \$23,900.
4 BUTŲ MŪRAS Gage Parke, geri gražūs butai, garažas. \$41,000.
LOTAS 30 p. Marq. Pke. \$11,000.

Valdis Real Estate
2458 W. 69th St. Tel. RE 7-7200

Šimkus Real Estate
NOTARY, INCOME TAX SERVICE
4259 So. MAPLEWOOD AVENUE
Tel. CL 4-7450

Greitas ir tvarkingas visoklausių nuosavybių pirkimas - pardavimas. Be to šioje kontoroje daromi ir hidijami vertimai, užjūdoni pilietybės prašymai, income tax ir įvairūs kitoki blaikai. Darbo val.: Kasdien 9-3 ir 5-8.

2 PO 6 MEDINIS ir 3 kambariai rūsyje. Reikia darbo. Ne brangus. Brighton Parke.
2 PO 4 MORINIS, 2 kambariai rūsyje. Garažas, 72 ir Rockwell. \$29,000
2 AUKŠTŲ MORAS su 3 moderniais butais, kraituve, garažu, ir sklypu šalia. 45 ir Wood. \$19,500.

AMERICAN TRAVEL SERVICE
WALTER RASK, prezidentas
9727 So. WESTERN AVE.,
Chicago, Ill. 60643. Tel. 238-9787

Pardavinėjame lėktuvų, laivų, traukinių bilietus ir paruošiame kelionių dokumentus į visus pasaulio kraštus. Pildome aplikacijas tiems, kurie atelnančiais metais norėtų porą mėnesių praleisti Lietuvoje pas gimines.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
IR KITUS KRAŠTUS
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
namų, automobilių gvybės, sveikatos ir biznio.
Patogios išimokėlimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

A. ABALL ROOFING
Įkurta prieš 50 metų
VISOKIUS STOGUS, rinas ir nutekamuosius vamzdžius sutaisome arba naujus įdame.
KAMINŲ IŠVALOME ir patalsome. Nudązome namus iš lauko ir atliekame "tuckpointing" darbus. Esame apdrausti, visas darbas garantuotas.
Skambinkit
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Ikaivnavimas veltui, kreipkitės bet kada.